

Rechtskundig Weekblad

REDACTIE: Italiëlei, 99, Antwerpen
Abonnement: 100 fr. per jaar

Vereening zonder winstgevend doel

BEHEER: Lange Leemstraat, 99, Antwerpen
Postchecknummer: 3185.22

INHOUD:

H. BEKAERT. — Uitzetting van vreemdelingen.
RECHTSPRAAK.
Hof van Beroep Brussel. — 9e Kamer. — 27 November 1933. — Geneeskunde. — Onwettige uitoefening. — Patiënt als burgerlijke partij. — Gemis aan bewijs van schade.
Hof van Beroep Brussel. — 9e Kamer. — 21 November 1933. — Geneeskunde. — Onwettige uitoefening van een tak der geneeskunde. — Verkoop van geneesmiddelen. — Werkelijk verblijf.
Burgerlijke Rechtbank Brussel. — 2e kamer. — 8 November 1933. — Auteursrecht. — Vlaamse Leeuw. — Bewerking der begeleiding. — Toepasselijkheid der wet.
Handelsrechtbank Antwerpen. — 8e kamer. — 8 November 1933. — In Morastelling. — Handelszaken. — Vorm.
Burgerlijke Rechtbank Brussel. — 1e kamer. — 11 December 1933. — Echtscheiding. — Voorlopige maatregelen. — Uitzetting der vrouw uit de echtelijke woonplaats.
Boetstraffelijke Rechtbank Brussel. — 17e kamer. — 8 Juni 1932. — Bevoegdheid in strafzaken. —

Inzakeroeping van verzekeraar ter zake van burgerlijke aansprakelijkheid voor strafrechtbank niet ontvankelijk.
Correctionele Rechtbank Brugge. — 2e kamer. — 19 Januari 1933. — Strafrecht. — Gevaarlijke en hinderlijke ondernemingen. — Schorsingsbevel van den burgemeester. — Overtreding.
Vrederecht Bilzen. — 15 November 1933. — Belasting. — Dagvaarding der gemeente. — Art. 695 W. B. R. — Beteekening aan gemeententovanger. — Nietigheid.
Vrederecht Antwerpen. — 2e kanton. — 30 November 1933. — Verkeer. — Verantwoordelijkheid van den automobilist.
Vrederecht Eeckeren. — 14 April 1932. — Verpachting openbare diensten. — Algemeene tarieven.
Vrederecht Eeckeren. — 9 November 1933. — Begrafenis. — Verplichtend gebruik van lijkwagens. — Tarieven.
BESTUURLIJKE RECHTSPRAAK.
WETGEVING.
UIT DE PERS.
CURIOSA.

UITZETTING VAN VREEMDELINGEN

Een koninklijk besluit van 14 Augustus 1933 (Staatsblad van 16 en 17 Aug. 1933) heeft opnieuw de aandacht getrokken op het vreemdelingenvraagstuk in België. Dit regeeringsbesluit dat zoo'n diepen weerslag had bij de belanghebbenden, heeft niet alleen een financiële draagkracht maar het wijzigt op een fundamentele manier de voorwaarden van het verblijf der vreemdelingen in ons land. En niettegenstaande dat, zijn vele moeilijkheden onbeslecht gebleven, en talrijke juridische vraagstukken onopgelost.

Wij hebben ons tot taak gesteld, enkele van de rechtsvragen aan te wijzen die het best, het onvoldoende van gebrekkige of gedeeltelijke wetgevingen in het licht stellen, in een domein, waar het in gebreke blijven van juridische overlevering de meest gewaagde verwezenlijkingen toelaat.

Algemeen is niet geweten, dat met het oog op hun gedwongen verwijdering, de vreemdelingen in twee bestuurlijke groepen zijn ingedeeld: van den eenen kant de ingezetenen en verblijfgerechtigden (gehuisten); van den anderen kant de eenvoudig verblijvenden.

De vreemdeling behoudt zijn huisvesting (domicile) in zijn land van afkomst; maar, volgens artikel 13 van het burgerlijk wetboek, kan hij door toedoen van de uitvoerende macht, in België een bestuurlijke huisvesting verkrijgen. Deze wijze van woonplaatsvestiging is absoluut verschillend van het verwerven van een verblijfsberechtiging volgens de burgerlijke wet (art. 102 en volgende van het Burgerlijk Wetboek; cf. Brussel 13 Dec. 1920; Pas. 1921, II, 21), en heeft slechts uitwerking voorwat betreft de toepassing der wet van 12 Februari 1897. Nochtans zou het recht van huisvesting in België slechts geldig toegestaan worden, aan een persoon werkelijk in België verblijvende.

Volgens artikel 6 van het Koninklijk Besluit van 14 Augustus 1933, wordt de hoedanigheid van ingezetene verkregen door het bekomen van een vreemdelingen-eenzelvigheidskaart. Het is de eerste maal, dat in een wetgevende tekst dit begrip klaar wordt aangeduid. Het is nochtans van een groot belang. Inderdaad, volgens art. 1 van de wet van 12 Februari 1897, wanneer een vreemdeling ingezetene is geworden, kan hij slechts door Koninklijk Besluit uit het land worden gezet. De wetgever

heeft aan hem die gemachtigd is, in rechte of in feite (cf. Cas. 13 Jan. 1848, Pas. 1848, I, 243 en Parlementaire Handelingen 1896-97, col. 384, Kamer van Volksvertegenwoordigers, rede van Mr Woeste) een duurzaam verblijf te houden in het land, een minimum van verzekering willen toestaan: een termijn van een vrije dag voor vrijwillige uitvoering na de betekening van het koninklijk besluit; het recht de grens der uitdrijving aan te duiden; het recht van een der voorziene voorrechten bij art. 2 van de wet van 12 Febr. 1897, in te roepen.

Het is dus van allereerste belang voor elken vreemdeling, met juistheid te weten of hij, al dan niet, de hoedanigheid van ingezetene bezit. Dit spruit sedert het K. B. van 14 Oogst 1933 uit het feit dat de belangstellende in bezit van eene eenzelvigheidskaart wordt gesteld. Vooraleer deze hoedanigheid te verwerven, kan hij in België slechts beroep doen op een onvolmaakt statuut, dat hem niet beschermt tegen de bestuurlijke willekeur. Zijn lot is geregeld door de dekreten van 23 Messidor jaar III en van 28 vendémiaire jaar VI, beiden genomen in een troebelen tijd en die aan de wetgevende macht een absoluut vrije hand laten over de vreemdelingen.

Ingevolge deze dekreten worden naar willekeur geregeld: de betredingsvoorwaarden van het Koninkrijk (zie koninklijk besluit van 15 Dec. 1930 op de intrede van vreemde werkracht in België) de verplichtingen te vervullen tijdens het verblijf (zie koninklijk besluit van 14 Augustus 1933 art. 1) of zelfs de wijzen van verwijdering. Deze laatste zijn vervat in de formule van bestuurlijke uitwijzing. De vreemdeling die niet ingezetene is, (laten wij hem de verblijvende noemen), kan dus op elk oogenblik, zonder meer, uit het Koninkrijk verwezen worden; zulks blijkt uit de parlementaire besprekingen van de wet van 1 Juli 1880 op de vreemdelingen, (Parlementaire Handelingen — Kamers van Volksvertegenwoordigers, 1879-90, col. 1032, rede van Mr Bara). Alleen de uitvoerende macht, besluit en voert de uitwijzing uit (Cass. 16-4-1894 Pas. 1894, I, 179 en Cass. 13-1-1902. Pas. 1902, I, 106. Répertoire Pratique V^o Etrangers n° 36).

In de praktijk wordt aangenomen, dat deze maatregel, die een verscheidenheid van het « binnentreden-verbod » is, alleen moet toegepast worden op diegenen die in het land verblijven in overtreding met de toetredingsregle-

menten, alsook op de bedelaars en landloopers.

Het gebeurt veelal dat uitgewezen vreemdelingen, de waakzaamheid der grensposten verschalkende, in het land terug komen. Deze inbreuken op de uitwijzing zijn niet onderhevig aan strafmaatregelen, vermits de wet van 2 Febr. 1897 niet toepasselijk is op de niet-ingezetenen. Dikwijls nochtans na verschillende vruchteloze uitwijzingen, maken de verblijvenden het voorwerp uit van een koninklijk besluit van uitdrijving, wat in het vervolg, aan de rechterlijke macht zal toelaten op hen de straffen toe te passen voorzien voor de banbreuk van uitdrijving (art. 6 Wet 12-2-1897). Deze wijze van handelen is mijn inziens, niet van kritiek vrij: eerstens, heeft de wetgever systematisch de vreemdelingenwet niet toegepast op al dezen, die de hoedanigheid van ingezetenen niet bezitten (Parlementaire Handelingen 1879-80, vol. 1032, rede van Mr Bara; Parlementaire Handelingen 1896-87, col. 86, rede van Mr Woeste; Parlementaire Handelingen 1896-97, col. 373, rede van Mr Bergerem); ten tweede, daar de strafwetten in engen zin dienen uitgelegd, is het aan de uitvoerende macht toegelaten, den toestand van een individu te verzwaren, door hem een zo gezegd voordeel te verschaffen dat geen ander gevolg zal hebben dan hem eene straf op den hals te halen, voor een daad die op zich zelf nooit strafbaar was of kon worden, vermits de regering aan den uitgewezene niet den tijd heeft gelaten om een voldoende huisvesting in België te verwerven.

Ombetwistbaar moet men het betreuren, dat de uitwijzing der vreemdelingen geen passende straf voor gevolg kan hebben, zooals de uitdrijving; maar ik ben van oordeel, dat het strafrecht, door zijn aard zelf, wars blijft van het gebruik van schuine middelen. Destemeer, daar de hoedanigheid van ingezetene in hoofde van den betichte, een der voorwaarden uitmaakt tot het straffen van het misdrijf van banbreuk van uitdrijving. (Zie Cass. 13 Jan. 1848, Pas. 1848, I, 243, en de hierboven gemelde reden van de volksvertegenwoordigers M.M. Bara, Woeste en Bergerem).

Een der kwesties, die het meest praktische moeilijkheden teweegbrengt, is de uitvoering van de uitdrijving.

Het is stilzwijgend aangenomen door de Belgische rechtspraak, dat banbreuk van uitdrijving slechts strafbaar is, indien de uitdrijving daadwerkelijk is uitgevoerd. Daardoor verstaat men, dat de beschuldigde het grondgebied van het land moet verlaten hebben. Het bewijs van deze voorwaarde van inbreuk moet geleverd worden door het Openbaar Ministerie (cf. Gent 21 Dec. 1898, Pas. 1899, II, 148).

Bemerken we eerst en vooral, dat andere landen niet dezelfde meening over het strafbaar feit hebben als wij. Het Engelsch Aliens Act van 1905 (Pepin: « De l'Admission et de l'Expulsion des Etrangers en Angleterre ». Clunet 1914, p. 425 en vlg. en van denzelfden schrijver: l'Aliens Act de 1905, Thèse, Paris 1913) bij onderafdeeling 3, straft banbreuk van uitdrijving met drie maand gevangenzitting, zoo de beschuldigde het land niet op vastgestelden datum heeft verlaten, of zoo hij vervolgens is weergekeerd. In Frankrijk (art. 8 der wet van 3 December 1849) is strafbaar: « elk vreemdeling die zich zal onttrokken hebben aan de uitvoering van de maatregelen »

en de rechtspraak neemt aan, dat deze formule kan toegepast worden op hem die het land niet verlaten heeft. (cf. Paris 13 Nov. 1897, Dall. Pér. 1899, II, 75).

De heer Minister Janson heeft aan de beaardslagingen van de Kamers een wetsontwerp onderworpen, strekkende het begrip van banbreuk uit te breiden tot het verblijf in België, in overtreding van een besluit tot uitdrijving. Deze oplossing, die ongetwijfeld een gevoelige verbetering daarstelt van het huius regiem, blijft er nochtans verre van alle moeilijkheden op te lossen. Inderdaad, het voornoemd arrest des Beroepshofs van Gent heeft besloten dat, indien de uitgewezene niet is toegelaten op aangrenzende grondgebieden, en onmiddellijk in België wordt teruggedreven, de uitzetting zonder gevolg blijft. (Gent, 21 Dec. 1898. Pas. 1899 II, 148). Dan moet men erkennen dat de uitgewezene welke door de overheid van een naburig land is teruggezonden, niet mag gestraft worden omdat hij in België verblijft in overtreding van het tegenover hem genomen besluit. Het gaat hier niet om een geval van overmacht, zooals luidt bij vergissing in de uitlegging van het laatste arrest over deze kwestie, in de Pandectes Périodiques (Jrg. 1932, p. 112, nota op het arrest van het Verbrekingshof van 22 Februari 1932) maar het gaat er vooral, om het al of niet bestaan van een der voorwaarden van het misdrijf: de wil om terug in het Koninkrijk te komen. De overmacht kan zich slechts geldig voordoen, indien de beschuldigde het Belgisch grondgebied regelmatig heeft verlaten; bij voorbeeld, indien hij bij schipbreuk werd opgepikt door een Belgisch schip met bestemming naar een Belgische haven; of indien hij niet in zijn land kan wederkeeren, door oorzaak van inval. (Paris, 9 Dec. 1914, Revue de Droit International 1915-16, p. 203: Vrijpraak van een Belg, uit Frankrijk verwezen op het oogenblik dat België was bezet door het Duitsch leger). Daarentegen, indien de uitgewezene niet de grens heeft overschreden, indien hij op geen aanpalend grondgebied werd toegelaten moet men aannemen dat het besluit van uitdrijving niet naar behooren is uitgevoerd geworden; temeer dat de regering door middel van art. 4 van de wet van 12 Februari 1897 gewapend is, met een bijna volstreekte macht van uitvoering, die de voorwaardelijke inhechtenisneming toelaat van den uitgedrevene. (Cf. Scheidsrechterlijke uitspraak van Hr. advocaat-Generaal Desjardins, beslissende over het Engelsch-Belgisch conflict opgerezen in de zaak Ben-Tillet-DeBoeck, Académie de Droit International 1927, III, p. 615 et Répertoire Pratique V^o Etrangers n° 97).

De verplichting, welke de Rechtspraak meer en meer schijnt op te dringen aan de regering, van den vreemdeling werkelijk over de grens te zetten, is klaarblijkelijk slechts een principieel van natuurlijk recht. Het behoort aan den Staat internationale overeenkomsten te sluiten, of zich in verbinding te stellen met internationale organismen, met het doel uitdrijvingen te verwezenlijken die volkomen afdoende zijn. Op dezen weg, zijn de moeilijkheden groot, soms onoverkomelijk; maar mijns inziens, mag de uitgewezene er niet onder lijden. Ik houd er ten andere aan bekend te maken, dat het Belgisch Roode Kruis op dit oogenblik een zeer ernstige poging doet om deze leemte aan te vullen en den Staat bij te staan in zijn werk van weering naar het geboorteland; maar deze poging blijft noodge-

dwongen zeer fragmentarisch en zal zich niet kunnen uitstrekken tot de internationale misdadigers, die het gevaarlijkste deel uitmaken van onze vreemde bevolking.

Ik zou nog een laatste orde van gedachten willen aanhalen in dewelke de wetgeving op de vreemdelingen blijk geeft van een totaal tekort aan aanpassing. Het is de kwestie van de geprivilegieerde vreemdelingen.

De beperkingen vastgesteld bij art. 2 van de wet van 12 Febr. 1897, op het recht van uitzetting, hebben vooral tot doel het familiebestaan te beveiligen, familie waarvan enkele leden Belg zijn, of geroepen om het te worden. (Cf. Verbreking, 28 Mei 1909, Pas. 1909, I, 276).

Het voorrecht, door dezen toestand veroorzaakt, is onderworpen aan zekere voorwaarden: 1° De staat waaruit de belanghebbende afkomstig is, moet in vrede leven met België.

2° De vreemdeling moet in België sinds een zekeren tijd, een werkelijke, en geen bedrieglijke woonst bezitten. (Verbreking, 22 Juli 1932, Pas. 1932, I, 232).

3° Het voorrecht moet bestaan vóór de banbreuk van uitdrijving, 't is te zeggen dat de belanghebbende dit recht geldig in den vreemde kan verwerven, en daarna ongestraft België betreden, ondanks een Koninklijk Besluit van uitdrijving. (Cf. Brussel 3 Jan. 1925, Rev. de Droit Pénal 1925, p. 397. Contra: Brussel 23 Nov. 1932, Rev. de Dr. Pénal 1933, p. 30, maar een geding tot verbreking werd tegen deze beslissing ingediend).

Wanneer de drie opgesomde voorwaarden vervuld zijn, kan de vreemdeling die gehuwd is, of gehuwd geweest is, met een Belgische vrouw (Verbreking, Vereenigde Kamers 28 Mei 1909, Pas. 1909, I, 276) en van haar hebbende een of meerdere kinderen (wettige, gewettigde of zelfs natuurlijke kinderen, cf. Luik, 3 Juli 1913, Rev. de Dr. Pénal 1913, p. 627, op voorwaarde dat de wettiging of herkenning plaats hadden voor de banbreuk van uitdrijving) niet worden uitgedreven, of ten minste niet veroordeeld wegens banbreuk van uitdrijving.

Wat te zeggen van een vreemde vrouw die, met een Belg gehuwd zijnde, volgens de nieuwe wetgeving van 14 Dec. 1932 haar nationaliteit van afkomst behoudt? Ik denk, dat de Belgische wetgever, die een uitzondering maakt heeft ten voordeele van een vreemdeling wiens kinderen alleen geroepen zullen worden om de Belgische nationaliteit te verwerven, deze voorrechten a fortiori ook zou

toegekend hebben aan de vreemdelinge, waarvan de kinderen Belg zijn. Temeer, daar men in 1897 moeilijk kon vermoeden dat de vrouw van andere nationaliteit zou kunnen zijn dan haar echtgenoot.

De regeling van het artikel 2, 4° der wet van 12-2-1897, betreffende de vreemdelingen die onze nationaliteit mogen verwerven door vaderlandskeuze, heeft haar ontstaan te danken aan een amendement van Mr Guillery (Parlementaire Handelingen Kamer van Volksvertegenwoordigers 1874, zitting van 22 Mei 1874, col. 1156). « Je voudrais, verklaarde deze, om zijn amendement te verrechtvaardigen, que ces étrangers belges de cœur, qui n'ont d'amis qu'en Belgique, ne pussent être expulsés pour un motif politique quelconque. »

Zooals duidelijk blijkt uit de Kamerbesprekingen, laat de tekst alleenlijk een voorrecht van niet-uitdrijving toe, ten voordele van den vreemdeling die geroepen is om ingevolge artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek een optie-recht uit te oefenen, 't is te zeggen, bij toepassing van het jus soli. Sedert d'een, werd artikel 9 ingetrokken, verschillende nieuwe wetten hebben de Belgische nationaliteit volgens de gegevens van de moderne juridische wetenschap geregeld. Ook meenen wij, dat het kind geboren in de kolonie of in den vreemde van ouders waarvan een der twee Belg is of was, eveneens moet kunnen genieten van het voorrecht voorzien bij art. 2, 4° van de wet op de uitdrijving van vreemdelingen. Inderdaad, art. 6 van de samengevoegde wetten van 14 Dec. 1932, geeft het, tenzelfden titel als het kind van vreemde ouders geboren op Belgisch grondgebied, het recht onze nationaliteit te verwerven door eene vaderlandskeuze. Het zou leerrijk zijn, nopens dit punt, het arrest van het Verbrekingshof van Frankrijk van 9 December 1896 (Clunet 1896, p. 675) te raadplegen, welk door overeenkomst, belangrijke aanduidingen kan verschaffen.

Het staat dus buiten twiifel, dat er zou dienen gewerkt aan een grondige herziening van het vreemdelingenregiem in België. Deze hervorming is des te noodzakelijker, gezien de huidige wet slechts een weergave is van de voornaamste bepalingen eener wetgeving waarvan het ontstaan dateert van 22 September 1835. Een eeuw van ondervinding had moeten volstaan om haar onvoldoendheid aan het licht te brengen.

H. BEKAERT,
Substituut Procureur
des Konings.
Antwerpen.

Aangezien uit het in zake onderzoek blijkt dat betichte:

1°) einde 1930 of begin 1931 zonder bijstand van een medicus, twee tanden van S. heeft uitgetrokken;

2°) eenigen tijd nadien drie tanden van dienzelfden persoon heeft uitgetrokken, na het vertrek van Dr Mostovoy;

3°) in den loop der maand Augustus 1928 of 1929 aan B. echtgenoot L. voorgeschreven heeft, nadat hij haar een tand doorboord en « geplombeerd » had, haar mond te spoelen met een aftreksel van een heulbol;

4°) in den loop der maand Augustus 1931, buiten de aanwezigheid van wie ook, twee tanden van B. heeft gevuld, nadat hij daartoe eerst die tanden had uitgetrokken en volgens B. heeft verklaard, « er watjes in gestoken had », hetgeen op onwederlegbare wijze aantoonde dat betichte een zenuwdoodend of een antiseptisch middel in de tanden van zijn klant heeft gestoken;

Aangezien de hierboven aangegeven handelingen niet in de bevoegdheid liggen van een eenvoudige tandwerktuigkundige, zooals betichte, doch de uitoefening kenmerken van een tak der geneeskunde vermits zij het gewoonlijk verrichten, uitmaken van daden die tot die kunst behooren (zie Rép. Prat. du droit belge V° Art de guérir Nr 135 — Verbreking 11 Juni 1928, Pas. 1928, I - 187);

Aangezien de betichting dus bewezen is en de straf door den eersten rechter uitgesproken evenredig is aan de zwaarte der feiten;

Aangezien de wederrechtelijke uitoefening van de tandheeskunde, waaraan betichte schuld heeft, de beroepsbelangen van de Vlaamsche Tandheeskundige Studiekring heeft gekrenkt vermits niet kan betwist worden dat de uitoefening van die tak der geneeskunde door een daartoe niet bevoegden persoon aan hen die houders zijn van een regelmatig diploma alsmede aan hen die studeeren om dergelijk diploma te bekomen een zedelijke en stoffelijke schade veroorzaakt;

Aangezien de eerste rechter het aan den Vlaamsche Tandheeskundige Studiekring toegebrachte nadeel billijk heeft geoordeeld en ten rechte die burgerlijke partij heeft gemachtigd tot het publiceren van het vonnis op kosten van betichte;

Aangezien geneesheer Pignet heeft verklaard dat, volgens zijn diagnose de door betichte uitgetrokken tanden van H., echtgenoot S., ziek waren en dat die vrouw boven die tanden abcessen droeg;

Aangezien geen bewijs ingeleverd, noch aangeboden wordt van de valsheid of van de onnauwkeurigheid van bewuste verklaringen;

Aangezien thans, wegens het tijdsverloop en het verval van het bewijs die het gevolg er van is, geen nuttige onderzoeksverrichting kan bevolen worden;

Aangezien diensvolgens geenszins bewezen is dat het door betichte gepleegd misdrijf aan de echteligen S.-H. eenig nadeel heeft veroorzaakt;

Om deze redenen:

Het Hof, alle verdere of tegenstrijdige besluiten afwijzende:

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald;

Doet het vonnis waarvan beroep te niet, doch alleen voor zoover de eerste rechter aan de echteligen S.-H. de som van 500 fr. ten titel van schadevergoeding heeft toegekend en die vergoeding bij lijfswang eischbaar heeft verklaard;

Dienaangaande verbeterde:
Ontzegt aan boven bedoelde echteligen hun vordering;

Bevestigt al de overige beschikkingen van het bestreden vonnis, namelijk wat betreft de lijfswang bij dewelke de schadevergoeding aan den Vlaamsche Tandheeskundige Studiekring toegekend eischbaar werd verklaard;

Verwijst betichte in al de kosten ter uitzondering van die welke veroorzaakt werden door de aanstelling van burgerlijke partij der echteligen S.-H.;

Zegt dat de kosten van die stelling ten laste zullen zijn van hen die ze veroorzaakt hebben.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

9° KAMER. — 21 NOVEMBER 1933.

Voorzitter: M. Convent.
Raadsheeren: M. De Landtsheer en Simon.
Advocaat Generaal: M. Lejeune.
Pleiter: Mter F. Collin.

GENEESKUNDE. — ONWETTIGE UITOEFENING VAN EEN TAK DER GENEESKUNDE. — VERKOOP VAN GENEESMIDDELEN. — WERKELIJK VERBLIJF.

Het recht aan de geneesheeren toegekend in bepaalde omstandigheden geneesmiddelen te leveren, veronderstelt dat de geneesheer zou wonen op de plaats waar hij de geneesmiddelen levert. Het moet zijn werkelijk verblijf zijn. Overeenkomstig art. 16 van het koninklijk besluit van 31 Mei 1885, moeten de geneesheeren om

van dit voorrecht gebruik te kunnen maken, daarvan kennis geven aan de provinciale geneeskundige commissie.

Op. Min. t/ V.

Beticht van, te Beersse, kanton Turnhout, in den loop van 1933, zijnde doctor in de genees-, heel- en verloskunde, eenen anderen tak van geneeskunst beoefend of op eenige andere wijze de geneeskundige practijk geëxerceerd te hebben, dan waartoe hij volgens den inhoud der wet van 12 Maart 1818 gerechtigd was;

Gezien de beroepen ingediend op 27 Juni 1933 door betichte en op 28 Juni 1933 door het Openbaar Ministerie, tegen het vonnis uitgesproken (door 3 rechters) den 23 Juni 1933, door de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Turnhout, dewelke, rechtdoende in boetstraffelijke zaken, de feiten bewezen verklaart en betichte verwijst in een boete van 53 fr., gebracht op 371 fr. of een subsidiaire gevangenisstraf van 15 dagen, en in de kosten beloopende 39.83 fr.;

Verklaart verbeurd de twee aangeslagen flesschen geneesmiddelen;

Gehoord het verslag door den heer Voorzitter uitgebracht in zake;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch;

Gehoord den betichte in zijne verdediging voorgedragen door Meester Collin, advocaat

Gezien zijne besluiten;

Aangezien de beroepen regelmatig zijn;

Aangezien het in zake gedane onderzoek heeft bewezen:

1° dat betichte de graad van doctor in de genees-, heel- en verloskunde heeft verkregen en dat zijn diploma regelmatig werd voor gezien geteekend door de Provinciale Geneeskundige Commissie;

2° dat hij te Beersse woonplaats heeft gekozen en ingeschreven is op de bevolkingsregisters van die gemeente;

3° dat, trots de uitdrukkelijke verklaring van woonstverandering door hem gedaan, betichte en zijn echtgenoote vertrekken hebben behouden in hun vroegere verblijfplaats Nr 58 Osystraat te Antwerpen, waar hun beide gehuwde kinderen gevestigd zijn, en dat zij nog den 6 Maart 1933 bovengemeld huis bewoonden;

4° dat van af 24 September 1932 tot op 21 Februari 1933, betichte slechts drie maal per week naar Beersse is gegaan alwaar hij dan 's morgens aankwam om gewoonlijk rond 17 uur terug naar Antwerpen te gaan;

5° dat tot op 21 Februari 1933 betichte niet te Beersse had vernacht, dat hij op dien dag geen slaapkamer had in het huis Nr 1 van den steenweg op Turnhout waar hij verklaard heeft zijn woonst te willen vestigen;

6° dat betichte sinds hij de geneeskunde uitoefent te Beersse en namelijk in den loop van het jaar 1933 aan zijn zieken geneesmiddelen heeft verkocht namelijk homeopathische geneesmiddelen;

7° dat betichte verzuimd heeft de provinciale geneeskundige Commissie, overeenkomstig art. 16 van het koninklijk besluit van 31 Mei 1885 te berichten dat hij wilde gebruik maken van het voorrecht zelf geneesmiddelen af te leveren;

Aangezien betichte beweert dat hij krachtens artikel 11 van de wet van 12 Maart 1818 gerechtigd is tot het leveren van geneesmiddelen aan zijn patienten en dat naar lid art. 19 derzelfde wet alleen worden gestraft « diegenen welke eene anderen tak van geneeskunde beoefenen, of op eenige andere wijze de geneeskundige practijk uitoefenen dan waartoe zij volgens den inhoud dezer wet gerechtigd zijn..... »

Aangezien de verschillende onderrichtingen dd. 31 Mei 1818 tot de geneesheeren heelmeeesters en apothekers gericht, doen blijken dat de wetgever van 12 Maart 1818 het bij artikel 11 van die wet voorziene recht slechts aan de geneesheeren heeft verleend die gevestigd zijn op de plaats waar zij de geneesmiddelen afleveren;

Aangezien de hierboven aangegeven feiten klaar bewijzen dat betichte zijn hoofdverblijf te Antwerpen heeft behouden, en niet gevestigd is te Beersse alwaar hij eenvoudig een spreekkamer of consultatiecabinet heeft;

Aangezien te vergeefs betichte doet gelden dat hij zijn inschrijving op de registers van de bevolking te Beersse heeft gevraagd, immers de verklaring van zijn voornemen om aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen is geen werkelijkheid geworden, en komt trouwens voor als een arglistig middel om de wettelijke bepalingen te ontduiken die de oefening regelen van de verschillende takken der geneeskunde;

Aangezien hieruit wordt afgeleid dat de betichting ten laste van betichte gelegd bewezen is;

Aangezien de eerste rechter een billijke toepassing van de strafwet heeft gedaan;

Om deze redenen:

Het Hof, alle verdere of tegenstrijdige besluiten afwijzende;

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald;

Bevestigt het vonnis waarvan beroep;

Verwijst betichte in de op het hooger beroep gevallen gerechtskosten, beloopende in 't geheel 78.86 fr.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

9° KAMER. — 27 NOVEMBER 1933.

Voorzitter: M. De Landtsheer.
Raadsheeren: MM. Simon en Van der Heyde.
Advocaat Generaal: M. Lejeune.
Pleiters: Mters De Meyer en Holemans.

GENEESKUNDE. — ONWETTIGE UITOEFENING. — PATIENT ALS BURGERLIJKE PARTIJ. — GEMIS AAN BEWIJS VAN SCHADE.

Wat de gewone practijk der tandheelmeeesters uitmaakt, maakt het misdrijf van onwettige uitoefening der geneeskunde uit in den hoofde van niet-wettelijk gediplomeerde personen, wanneer zij deze practijk uitoefenen. Bij gemis aan bewijs van schade door den patient als burgerlijke partij, kan de eisch tot schadevergoeding niet als grond aanzien worden. De « Vlaamsche Tandheeskundige Studiekring », als beroepsorganisme, is gewettigd, wegens dit misdrijf, schadevergoeding te eischen.

T. en S. H. t/ L.

L. beticht van te Antwerpen, zelfde kanton, in den loop der drie laatste jaren: meermaals, zonder daartoe bevoegd te zijn eenigen tak der geneeskunde, hoe ook genaamd, uitgeoefend te hebben;

Gezien de beroepen, ingediend op 5 Juli 1933 door betichte en op 8 Juli 1933 door het Openbaar Ministerie, tegen het vonnis, uitgesproken (door 3 rechters) den 5 Juli 1933, door de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Antwerpen, dewelke, rechtdoende in boetstraffelijke zaken, het feit bewezen verklaart en betichte verwijst in eene boete van vijf en twintig gulden, zijnde 53 fr. en in de kosten van het proces, beloopende in het geheel op de som van 99.40 frank;

Zegt dat de boete zal gebracht worden op

371 fr. krachtens de wet van 27 December 1928;

Beveelt dat de geldboete, bij gebrek aan betaling binnen den wettelijken tijd, zal mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van vijftien dagen;

Veroordeelt betichte aan de burgerlijke partij, de Vlaamsche Tandheeskundige Studiekring te betalen de som van 1.000 fr. en aan de burgerlijke partij S.-H. de som van 500 fr. beide sommen met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Machtigt de Tandheeskundige Studiekring het tegenwoordig vonnis te laten verschijnen in vier dagbladen, uitgegeven te Antwerpen, twee in 't Vlaamsch en twee in 't Fransch verschijnend, en wel de « Gazet van Antwerpen », « Nieuwe Gazet », « La Métropole » en « Le Martin » waarvan de kosten ten laste van betichte;

Zegt dat deze sommen eischbaar zijn bij lijfswang;

Bepaalt den duur er van op een maand voor iedere som;

Benoemt deurwaarder Herremans te Antwerpen om het vooraangaand bevel tot uitvoering te beteekenen;

Gehoord het verslag gedaan door den heer Simon, raadsheer;

Gehoord de burgerlijke partijen in hunne middelen ontwikkeld door Meester De Meyer, advocaat;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch;

Gehoord den betichte in zijne middelen van verdediging, ontwikkeld door Meester Holemans, advocaat;

Aangezien de beroepen regelmatig zijn;

Aangezien betichte niet houder is van een diploma dat hem bevoegd maakt tot de uitoefening van de tandheeskunde;

Aangezien het diploma waarvan gewag in de besluiten van betichte in België niet geldig is, hetgeen trouwens door betichte wordt bekend;

2^e KAMER. — 8 NOVEMBER 1933.

Voorzitter : M. De Bisschop.
Rechtsers : MM. Paulsen en Louveaux.
Pl. : Mters Fontigny, Sasserath en Stelfeld.

AUTEURSRECHT. — VLAAMSCH LEEUW. — BEWERKING DER BEGELEIDING. — TOEPASSELIJKEHEID DER WET.

De omvorming der begeleiding van een muziekwerk, zonder aan de melodie wijzigingen te brengen, is in tegenstrijd met de bepalingen der wet op het auteursrecht.

Mij C. t/ J. V. H.

Na overleg spreekt de rechtbank het volgende vonnis uit :

Aangezien er blijkt uit de gegevens der zaak dat het werk de « Vlaamsche Leeuw » van Karel Miry oorspronkelijk is ;

Aangezien zelfs indien Miry eene zekere ingeving in het openbaar domein zou gevonden hebben, dat niets afdoet van de bescherming waarop hij, ingevolge de wet van 22 Maart 1886 betreffende het auteursrecht aanspraak maken mag ;

Aangezien de auteur de schepper is, die de elementen door hem in het openbaar domein geput, gebruikt en bij middel van hetgeen hij er bijvoegt van zijne persoonlijkheid hun een nieuw en oorspronkelijk karakter verschafte (répertoire pratique de droit belge n° 35).

Aangezien het artikel twee der bovengemelde wet beschikt dat het auteursrecht blijft gedurende 50 jaren na den dood van den auteur voortbestaan voor dezès erfenamen en recht-hebbers ;

Aangezien Miry overleden is in 1889 ; Aangezien bijgevolg en krachtens de wetsbepaling, hierboven gemeld, het werk van Miry in het openbaar domein niet gevallen is ;

Aangezien derhalve het verzoek van den verweerder tot bewijs der feiten aangehaald onder nummers een en twee in zijne beslitselen in zeer ondergeschikte orde als niet ter zaak dienend moet afgewezen worden ;

Aangezien het artikel 17 der wet op het auteursrecht verklaart dat dusdanig recht op de muzikale toonzetting het uitsluitend recht behelst omwerkingen te maken op motieven van het oorspronkelijk werk ;

Aangezien de exemplaren van het muziekstuk de « Vlaamsche Leeuw » uitgegeven door den verweerder bij tusschenkomst van de firma D. van Brussel, de volgende meldingen gedrukt staan : « Muziek van Karel Miry, begeleiding van Jef Van Hoof » ;

Aangezien er niet valt aan te nemen dat de eerste dezer meldingen alleenlijk zou bestemd zijn om de gedachten van Miry te vereeren ;

Aangezien daarenboven er spruit uit de bestaandeelen van de zaak dat alhoewel de begeleiding in het betwist werk gansch of in alle geval zeer veel verschilt van deze van Miry de verweerder nochtans de melodie van het oorspronkelijk werk van dezen getrouw heeft geëerbiedigd ;

Aangezien, in deze voorwaarden, het moet aangenomen worden dat de partij Van H. in strijd heeft gehandeld met de bepalingen van het artikel 17 hierboven gemeld van de wet nopens het auteursrecht (Wauwermans, Le droit des auteurs en Belgique, n°s 238-239-240) ;

Aangezien de benaming De C. door den verweerder aangenomen voor de uitgave van het betwist werk dezelfde is als deze gebruikt in zijne vroegere werken en geen enkel verband bestaat tusschen die benaming en den naam van den eischer ;

Aangezien in de omstandigheden der zaak het niet bewezen is dat de verweerder gehandeld heeft met kwaadwillig of bedrieglijk inzicht ;

Aangezien nochtans hij zonder genoegzame omzichtigheid gehandeld heeft en dat hij zoo eene fout heeft begaan welke de auteursrechten, betreffende het werk « De Vlaamsche Leeuw » van Miry, waarop de aanlegger uitsluitend aanspraak maken kan, krachtens zijne mondelinge overeenkomst met de heeren G. en M. heeft benadeeld ;

Aangezien de verweerder herstelling moet aan den eischer voor de schade welke hij hem heeft berokkend ;

Aangezien de partij Van H. bekend dat duizend exemplaren van het betwist werk gedrukt zijn geworden en dat er vier honderd verkocht zijn ;

Aangezien de verweerder bevestigt dat hij de niet verkochte exemplaren uit eigen beweging uit den handel heeft getrokken vóór den aanvang van het geding ;

Aangezien de eisch van den aanlegger voor wat aangaat de verbeurd verklaring en den lijfswang niet gerechtvaardigd is ;

Aangezien de schade door den verweerder aan den aanlegger berokkend genoegzaam zal hersteld worden door het tegenwoordig vonnis de schade en intresten en de maatregelen hierna vastgesteld ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere tegenstrijdige beslitselen afwijzende ;

Zegt dat de verweerder in het betwist werk het artikel 17 der wet van 22 Maart 1886 nopens het auteursrecht heeft overtreden en zoo de auteursrechten betreffende het werk van Miry « De Vlaamsche Leeuw » die uitsluitend aan den aanlegger toebehooren, heeft benadeeld ;

Veroordeelt den verweerder om te betalen aan den aanlegger voor schadevergoeding, de som van 500 fr. met de rechtelijke intresten ; Doet verbod aan den verweerder zijn werk « De Vlaamsche Leeuw » te verkoopen ;

Voorbehoudt aan den aanlegger in geval de verweerder dat verbod niet zou naleven van zijne rechten om schade en intresten te eischen ; Laat aan den aanlegger toe het tegenwoordig vonnis in zijn geheel, ten koste van den verweerder, bekend te maken in drie Belgische dagbladen een van Brussel, een van Antwerpen en een van Gent, ter keuze van den eischer ;

Zegt dat de kosten van deze bekendmakingen ten laste van den verweerder zullen herkrijgbaar zijn op eenvoudige voorstelling der facturen en kwijtingen der uitgevers ; wijst den aanlegger af van het overige van zijnen eisch ; veroordeelt den verweerder tot de kosten van het geding ; zegt het tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande beroep en zonder waarborg, behalve wat de kosten betreft.

HANDELSRECHTBANK TE ANTWERPEN

8^e KAMER. — 8 NOVEMBER

Voorzitter : M. Kersse.
Referendaris : M. Verbraken.
Pl. : Mters A. Dupont en Wijnen t/ J. de Clercq.

IN MORASTELLING. — HANDELSZAKEN. — VORM.

De in morastelling is in handelszaken aan geen bepaalde pleegvormen onderworpen, maar zij moet geschieden in zulke bewoordingen dat er geen twijfel bestaat nopens het inzicht van den schuldeischer den schuldenaar werkelijk in mora te stellen. Een gewoon verzoek tot betaling volstaat niet.

Dupont en Wijnen q.q t/ Augusteyns.

Gezien de geregistreeerde dagvaarding van 17 December 1932, strekkende tot betaling van 7000 fr. wegens teruggave van geleend geld, alsmede van de intresten aan 5.50 % van at 22 September 1931 ;

Aangezien verweerder na geloofend te hebben geld aan den gefailleerde ontleend te hebben, zich bereid verklaart de faillieten boedel als schuldeischer te erkennen tegen afgifte van de volmacht op 10 Juli 1931 door hem in voordeel van den heer M. Fl. geteekend en van een schrijven op 2 October 1933 aan de curators gericht door voormelden heer Fl. waardoor deze erkent persoonlijk niets aan verweerder in leen gegeven te hebben ;

Aangezien verweerder ten onrechte zijne verplichting tot teruggave van het door hem geleend geld wil afhankelijk maken van de betaling door de Algemeene Bankvereeniging van zekere werken door hem uitgevoerd ;

Dat hij inderdaad niet bewijst eene schuldveroordeeling op voormelde bank te hebben ;

Dat overigens de omstandigheid dat de geldschietter geen intrest bedongen heeft als bewijs geldt dat, zooals de curators aanvoeren, de leening toegestaan werd om verweerder dienst te bewijzen met het vooruitzicht op spoedige aflossing ;

Aangezien in handelszaken de in vertoefstelling aan geene bepaalde pleegvormen onderworpen is, doch dat zij in zulke bewoordingen moet geschieden dat er geen twijfel bestaat over het inzicht van den schuldeischer zijnen schuldenaar werkelijk in mora te stellen ;

Dat een gewoon verzoek tot betaling daartoe niet volstaat ;

Dat werkelijk de in vertoefstelling slechts bewezen is op 6 Mei 1932 plaats gegrepen te hebben en dat dus ook slechts van af dien datum de wettelijke intresten verschuldigd zijn ;

Aangezien verweerder in bijkomende orde toelating vraagt zich door maandelijksche afkortingen van 500 fr. van zijne schuld te kwijten ;

Dat met het oog op de heerschende economische toestand eenerzijds, en de belangen van de massa schuldeischers der failliet, anderzijds, de hierna bepaalde uitstel als billijk voorkomt ;

Aangezien de hierboven vermelde geschriften in het belang van den gefailleerde opgesteld en geteekend werden, dat de kosten hunner registratie dus op den boedel moeten vallen ;

Om deze redenen :

Gelet op het eenig artikel lid VII der wet van 25 October 1919 en alle verdere of tgenstrijdige beslitselen afwijzende ;

Verwijst de Rechtbank verweerder aan de aanlegger qualitate qua te betalen de som van 7000 fr. met de intresten aan 6 1/2 % 's jaars van af 6 Mei 1932 en de kosten des gedings met uitzondering der registratie kosten van voormelde geschriften en zegelkosten van een hunner welk ten laste van den boedel gesteld worden ;

Laat verweerder toe zich van de tegen hem uitgesproken veroordeeling te kwijten door maandelijksche afkortingen van duizend frank betaalbaar ten huize van een der curatoren en voor de eerste maal op 15 November 1933 tegen afgifte van de twee hierboven gemelde geschriften ;

Zegt voor recht dat bij gebrek aan betaling van eene der voormelde afkortingen het verschuldigde saldo eischbaar en het vonnis dienaangaande uitvoerbaar zullen zijn en verklaart het vonnis behoudens de kosten uitvoerbaar niettegenstaande beroep mits zekerheidsstelling.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

1^e KAMER — 11 DECEMBER 1933

Voorzitter : Heer Baron Gilson de Bouvreaux.
Pl. : Mrs Lamy en Verougstraete.

ECHTSCHIEDING. — VOORLOOPIGE MAATREGELEN. — UITZETTING DER VROUW UIT DE ECHELIJKE WOONPLAATS.

Noch het artikel 268 van het Burgerlijk Wetboek noch eenige andere wetsbepaling laten den man, altijd, toe een afzonderlijke verblijfplaats te nemen gedurende de rechtspleging tot echtschieding.

De macht om in voorloopig geding recht te spreken, machtigt de rechtters, indien het samenwonen gevaarlijk blijkt, den man toe te laten afzonderlijk te verblijven gedurende het rechtsgeding tot echtschieding en de vrouw uit zijn woonplaats te zetten.

Delcoert t/ Verdonck, echtgenoot Delcourt

Aangezien het onderhavig tusschengeschied, op aanvraag van den man, voor doel heeft het regelen der verblijfplaats der vrouw gedurende een rechtsgeding tot echtschieding ;

Dat noch het artikel 268 van het Burgerlijk Wetboek dat de vrouw altijd toelaat een afzonderlijke verblijfplaats te nemen gedurende de rechtspleging, noch eenige andere wetsbepaling aan den man hetzelfde recht verleent ;

Dat de macht, om in alle zaken voorloopige maatregelen, door den spoed vereischt, op te leggen, den rechter machtigt den man toe te laten : afzonderlijk te verblijven gedurende het rechtsgeding tot echtschieding indien het behoud van het gemeenschappelijk leven gevaarlijk blijkt, en de vrouw uit zijn woonplaats te zetten ;

Dat de aanlegger beweert dat de verweerder het voorloopig samenwonen gevaarlijk zou maken door haar onmatigheid en door haar mishandelingen toegebracht aan het kind dat hij uit een vorig huwelijk heeft behouden ;

Dat de bewering van den aanlegger schijnbaar voldoende gegrond voorkomt om het hierna voorloopig bevolene toe te staan ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, in voorloopig geding rechtsprekende ;

Naar eensluitend advies van Mijnheer Vanderstraeten, eersten Substituut van den Prokureur des Konings ;

Verklaart zich bevoegd, zegt den eisch ontvankelijk en gegrond ;

Bijgevolg zegt dat binnen de acht dagen vanaf de betekening van het vonnis, de verweerder zal gehouden zijn de echtelijke woonplaats te verlaten en zich een behoorlijk verblijf te kiezen in de Brusselsche omgeving ;

Zegt dat indien zij in gebreke blijft de echtelijke woonplaats binnen den opgelegden termijn te verlaten, de aanlegger haar de plaats zal kunnen doen ontruimen zelfs met den bijstand der openbare macht ;

Behoudt de kosten voor ;

Verklaart het vonnis bij voorraad uitvoerbaar niettegenstaande hooger beroep en zonder borgstelling.

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

17^e KAMER — 8 JUNI 1932

Eenige rechter : M. Chapel.
Pl. : Mrs Iserentant en Van Dessel der balie van Leuven.

BEVOEGDHEID IN STRAFZAKEN. — INZAKE ROEPING VAN VERZEKERAAR TER ZAKE VAN BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKEHEID VOOR STRAFRECHTBANK NIET ONTVANKELIJK.

De vordering in tusschenkomst en vrijwaring voor de boetstraffelijke rechtbank tegen den verzekeraar ter zake van burgerlijke aansprakelijkheid gericht is niet ontvankelijk wegens de beperkte en uitzonderlijke bevoegdheid van de strafrechtbanken.

L. en V. E. t/ V. B. B.

Aangezien bovengemelde dagvaarding strekt : 1° tot tusschenkomst ; 2° tot het waarborgen tegen alle veroordeeling die zou uitgesproken worden tegen den tweeden aanzoeker, van gezegde Verzekeringsmaatschappij in het geding gebonden tusschen V. E. M. en L. L., bij rechtstreeksche dagvaarding in datum van 16 April 1932 bij exploit van den deurwaar-

der Van Lierop (n° 62 R. D. der notitiën van het parket, jaar 1932) ;

Aangezien die rechtsvordering met de openbare orde in strijd is, daar de beperkte en uitzonderlijke bevoegdheid der strafrechtbanken haar ontvankelijkheid belet (Appel Brux. 8 Ch. 14 Mei 1930 J. T. 1930 n° 3211 col. 389 ; Braas, Instr. crim. p. 73) ;

Aangezien bijgevolg de rechtbank zich van ambtswege onbevoegd moet verklaren ;

Om deze redenen :

Verklaart zich onbevoegd om uitspraak te doen over de rechtstreeksche dagvaarding ten aanzoeke van L. F. en V. E. M. aan de Verzekeringsmaatschappij van den Boerenbond gedaan ; stelt deze laatste buiten zake zonder kosten ; verwijst de dagende partijen tot de kosten van hun geding.

NOTA : Zich steunende op de wet van 21 Maart 1932, die uitbreiding geeft aan de bevoegdheid van de Rechtbank van eersten Aanleg hadd'n betichte en de burgerlijke verantwoordelijke werkgever dezès laatste Verzekeringsmaatschappij voor de Boetstraffelijke Rechtbank in tusschenkomst en vrijwaring gedaagd. De in vrijwaring geroepene wierp de onontvankelijkheid op en verklaarde zich bereid de zaak ten gronde te laten beslissen ; ze beweerde de gevolgen van het ongeval overeenkomstig de verzekeringsovereenkomst niet te moeten dekken. De Rechtbank beslist ambtsshalve tot haar onbevoegdheid. De uitbreiding der bevoegdheid geldt alleen voor de Burgerlijke Rechtbank, niet voor de Boetstraffelijke Rechtbank, al vonnist deze een geschil van burgerlijken aard. Het wetboek van Strafrechtspleging bleef immers ongewijzigd. Zoo is er weer een illusie minder bij sommigen die dachten dat ambtsshalve geen rechttoank van eersten aanleg al zetelde ze ook als strafrecht zich voortaan onbevoegd zou verklaren in zake van vorderingen in tusschenkomst en vrijwaring.

Opmerking der Red. : Bij deze nota dient verwezen te worden naar het arrest van het Hof van Beroep te Gent van 26 October 1932 in het R. W. 1932-1933, kol. 205 en de na dit vonnis gepubliceerde nota.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE BRUGGE.

2^e KAMER. — 19 JANUARI 1933.

Voorzitter : M. Soenen.
Rechtsers : MM. Verstraete en Axters.

STRAFRECHT. — GEVAARLIJKE EN HINDERLIJKE ONDERNEMINGEN. — VERDOORDEELING WEGENS OPENING. — VERDERE UITBATING GEEN NIEUW BEDRIJF.

SCHORSINGSBEVEL VAN DEN BURGEMEESTER. — OVERTREDING. — BESTUURLIJKE SANCTIE. — GEEN STRAFBAAR FEIT.

Het openhouden van een hinderlijke en gevaarlijke onderneming, na een eerste veroordeeling wegens opening is geen nieuw misdrijf.

Het niet opvolgen van een schorsingsbevel van den burgemeester, geeft alleen aanleiding tot bestuurlijke sancties, doch maakt geen misdrijf uit.

Aangezien artikel 1 van het K. B. van 15 Mei 1923 § 2 het oprichten, veranderen of verplaatsen van instellingen, waarvan de lijst door koninklijk besluit wordt bepaald, zonder toelating van de bevoegd overheid verbiedt ;

Aangezien de instelling van betichte, zijnde eene garage met werkplaats voor autos, in deze lijst gerangschikt is, ingevolge het K. B. van 7 October 1926 en het vast staat dat hij deze laatste, zonder behoorlijke toelating heeft opgericht ;

Aangezien hij uit hoofde van op en rond 14 April 1932 eene autogarage met werkplaats, zonder voorafgaande toelating opgericht te hebben, den 7 Juli 1932 door de boetstraffelijke rechtbank van Brugge veroordeld werd tot eene geldboete van 26 frank, verhoogd met 60 opdecimen, of eene gevangenzitting van acht dagen ;

Aangezien het niet bleken is dat hij sedert 15 April 1932 eene nieuwe uitbating van denzelfden aard zou opgericht hebben ;

Dat het zelfs niet ingebracht wordt, dat de bovengemelde instelling van ambtswege gesloten is geworden, zooals het is voorzien bij artikel 26 van het K. B. van 15 Mei voornoemd ;

Dat de rechtbank diensvolgens eene tweede maal geroepen is over dezelfde inbreuk te beslissen ;

Aangezien de betichte nog vermeldt eene inbreuk op artikel 26 van voornoemd K. B. ;

Aangezien dit artikel uitsluitend een bestuurlijk karakter draagt, dat het geen ander doel beoogt dan de middelen vast te stellen die ter beschikking van den burgemeester staan, ten einde in het openbaar belang, de gevaren te verhinderen, welke een inbreuk op de beschikkingen der artikelen 1, 11, 16 en 17 kan medebrengen ;

Aangezien het feit van aan het bevel van den burgemeester, om de uitbating der autogarage te staken, niet te voldoen, enkel aanleiding kan geven tot het nemen van ambtswege door den burgemeester van de maatregelen voorzien in gemeld artikel 26, doch in geen geval een nieuwe inbreuk aan bovengemeld koninklijk besluit daarstelt ;

Om deze redenen ;

De Rechtbank, verklaart het tegenwoordig vervolg niet ontvankelijk, doet de dagvaarding te niet, kosten ten laste van den Staat.

VREDEGERECHT TE BILSEN.

15 NOVEMBER 1933.

Vrederechter : M. Barthels.
Pleiters : Mters Albert en Driessen.

BELASTING. — DAGVAARDING DER GEMEENTE. — ART. 69.5 W. B. R. — BETEKENING AAN GEMEENTEONTVANGER. — NIETIGHEID.

Ingevolge art. 69,5 van het W. B. R. en art. 90.5 der Gemeentewet, is alleen het College van Burgemeester en Schepenen gelast met de rechtsgedingen der gemeente, dewelke moet gedagvaard worden in den persoon of desgevallend in de woonstede van den Burgemeester.

W. t/ gemeente Genck.

Gehoord de partijen in hunne middelen en beslitselen ;

Gezien het exploit van 26 Oogst 1933, geboekt, ten verzoeken van de gemeente Genck, vertegenwoordigd door haar College van Burgemeester en Schepenen, vervolging en benaamstiging van den heer Albert Driessen, gemeentearchitect, in dezelfde hoedanigheid, door Arthur Thielens, deurwaarder der gemeentebelastingen te Genck aan den aanlegger W. beteekend, het bij herhaling bevel hem gedaan om te betalen de som van 998,40 fr., beloop der vervallen eischbare termijnen zijner belastingen op de standplaatsen begroot den 9 Juni 1933 voor het dienstjaar 1931, onverminderd de gedane vervolgingskosten, de wettelijke intresten en ander vervallende of sedert 9 Juni 1933 vervallen rechten, en na weigering door aanlegger aan het herhaald bevel te voldoen het in beslag nemen zijner roerende goederen en meubelen, waarvan naamlijst in het exploit ;

Aangezien door exploit van 5 September 1933, geboekt, aanlegger bijzonder en stellig verzet gedaan heeft tegen de uitvoering van het bovengemeld dwangbevel en dit voor redenen dat zijne barak voor dewelke staangeld geëischt is, op aangekochte grond staat, en aldus op private eigendom, dat het staangeld aldus niet verschuldigd is, daar er geen spraak kan zijn van openbaren weg ;

Aangezien dit verzet beteekend is aan de gemeente Genck, zijnde in hare gekozen woonstede te Genck, bij den heer Albert Driessen, gemeentearchitect ;

Aangezien verweerder de nietigheid ten aanzien van den vorm van het inleidend exploit inroept ; dat inderdaad de betekening der dagvaarding, houdende verzet tegen het dwangbevel, gedaan is aan verweerder, sprekende aan den gemeentearchitect, dewelke het origineel voor gezien heeft geteekend ; dat luidens art. 69,5 van het burgerlijk rechtsplegingswetboek en artikelen 90,9 en 148 der Gemeentewet, het College van Burgemeester en Schepenen gelast is met de rechtsgedingen der gemeente, dewelke moet gedagvaard worden in den persoon of desgevallend in de woonstede van den Burgemeester.

Aangezien de voorschriften der wet niet gevolgd zijn en de dagvaarding diensvolgens nietig is in den vorm ; (zie vonnis Luik, 5 Juli 1904. Pas. 302).

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter van het Kanton Bilsen, tegensprekelijk uitspraak doende, zonder de zaak in den grond te onderzoeken, verklaren het verzet van den aanlegger niet ontvankelijk, stellen de onkosten van het geding ten zijnen laste, onkosten berekend op 103,25 fr., niet inbegrepen het tegenwoordig vonnis.

VREDEGERECHT 2° KANTON, ANTWERPEN

30 NOVEMBER 1933.

Vrederechter : M. Van Spilbeeck.
Pleiters : Mters J. De Weerd en Th. Percy.

VERKEER. — VERANTWOORDELIJKHEID VAN DEN AUTOMOBILIST.

Het feit van uit het rijtuig te stappen aan de linker zijde, wanneer dit rijtuig tot stilstand werd gebracht, bij een voetpad rechts van het rijtuig gelegen, maakt op zich zelf een fout uit, wanneer de automobilist heeft nagelaten zich te vergewissen of dit uitstappen zonder gevaar kon geschieden.

H. t/ K.

Aangezien de vraag strekt tot betaling der som van fr. 347,80 ten titel van schadevergoeding ; samen met verwijzing van den verweerder in de gerechtelijke intresten en de kosten des gedings met verklaring van de voorloopige uitvoerbaarheid van het te vellen vonnis ;

Gehoord partijen in hunne middelen en gezegden ;

Dat aanlegger betoogt dat op 23 September 1933 hij met zijn auto in botsing kwam met de auto van verweerder ; dat deze er schuld aan heeft ; dat hij onvoorzichtig genoeg was om de linkervoerdeur van zijn rijtuig te openen, ten einde aan de linkerzijde uit te stappen dan wanneer zijn rijtuig tegen het rechter voetpad tot stilstand was ; dat zulks gebeurde niettegenstaande verzoeker geseind had en voorbij was ; dat verweerder daarenboven zijn schuld erkende en de schade beloopt op 347,80 fr. ;

Aangezien het feit van links uit te stappen, vooraleer zich te vergewissen of dit zonder hinder of gevaar kan gebeuren in zich zelf eene fout daarstelt, alhoewel niet de minste wettelijke verplichting bestaat, om langs het voetpad een auto te verlaten ;

Dat inderdaad de baan aan het gerij voorhouden is en de voetgangers het gaanpad moeten benuttigen, waaruit volgt dat wanneer zij de baan willen betreden, zij zich eerst moeten verzekeren of de baan vrij is ;

Dat deze voorzorg, a fortiori, zich opdringt wanneer die betreding gepaard gaat met het openen eener portel van een auto, in andere woorden met het voorop stellen van een bepaald hinderlijk voorwerp ;

Dat verweerder des te voorzichtiger moest zijn daar hij afstapte op de hoogte van een vluchtheuvelte waardoor de beschikbare ruimte der baan zeer beperkt was en amper voldoende om twee autos te gelijk normaal doorgang te verlenen ;

Dat trouwens, verweerder niet het minste protest heeft geopperd wanneer aanlegger hem bij aangeeteekend schrijven zijne fout deed inzien en hem herinnerde dat hij deze op het oogenblik op het ongeval erkend had ;

Dat dit stilzwijgen ten opzichte eener formeele beschuldiging of in mora stelling gelijk staat met eene bekentenis ;

Dat aan aanlegger geen enkel beslitseling of fout kan aangerekend worden, zelfs wanneer hij snel zou gereden hebben ;

Aangezien het geëischte bedrag niet betwist wordt ;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, rechtsprekende tegensprekelijk, veroordeelen verweerder tot betaling aan aanlegger der som van 347,80 fr., veroordeelen alnog verweerder in de gerechtelijke intresten en de kosten des gedings, deze laatste ten beloope van 54,75 fr., hierin niet begrepen de registratierechten van dit vonnis zoo er grond toe is.

VREDEGERECHT EECKEREN

14 APRIL 1932

Vrederechter : M. Alb. Montens.
Pl. : Mrs G. Van den Bril en Herman De Jongh

VERPACHTING OPENBARE DIENSTEN. — ALGEMEENE TARIEVEN TEN VOORDEELE VAN PACHTERS TAKS, LASTENS DE INWONERS BIJ HET BENUTTIGEN VAN DEN OPENBAREN DIENST, NIET LASTENS GEBEURLIJKE MEDEDINGER.

Wanneer een gemeente het monopolium van het lijkenvervoer verpacht heeft aan een aannemer en algemeene tarieven vastgesteld heeft, verschillende volgens klas en uur der begrafenissen, mogen de taksen daarin voorzien gevorderd worden tegenover de naastbestaanden der allijvigen, maar zijn zij niet eischbaar tegenover een andere aannemer welke in strijd met het verleende monopolium het lijkenvervoer bezorgde.

Keteleers t/ Hermans.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding van Deurwaarder Jozef Deckx, verblijvende te Eeckeren, van 28 Januari laatst ;

Gehoord partijen in hunne gezegden en middelen ;

Aangezien de vraag strekt tot het zien en hooren veroordeelen van den verweerder om aan den aanlegger te betalen de som van 450 frank ten titel van schadevergoeding om twee lijken vervoerd te hebben, alvorens aan den aanlegger den taks door de gemeenteverheid vastgesteld, betaald te hebben ;

Aangezien bij beraadslaging van den gemeenteraad der gemeente Cappellen in dato van 11 Februari 1927 en waarvan het uittreksel uit het register van beraadslagingen geboekt is te Eeckeren op 27 Februari 1927, deel 262, blad II vak II, twee bladen tegen betaling van het recht van 12,50 frank door den ontvanger (geteekend) O. Van Ommeslaeghe, de aanlegger het lijkenvervoer der gemeente Cappellen aangenomen heeft voor eenen termijn van negen achtereenvolgende jaren aan de daarin vermelde voorwaarden ;

Aangezien het door den verweerder erkend wordt dat hij op 11 December 1931, het lijken van Meesters en op 28 December 1931, het lijken van Putcuyps vervoerd heeft, zonder de taksen door de gemeenteverheid vastgesteld voor het vervoeren der lijken aan den aanlegger betaald te hebben ;

Aangezien de aanlegger beweert dat deze handelwijze hem schade berokkend heeft ;

Aangezien de verweerder de ontvankelijkheid der tegen hem ingespannen vraag betwist, daar hij beweert dat hij niet kan gehouden zijn eenen taks te betalen voor het vervoer van vreemde lijken ;

Aangezien de concessie tusschen de gemeente Cappellen en den aanlegger gesloten, meldt : « De lijkwagens moeten voor het begin door de belanghebbende rechtstreeks besteld worden bij den heer Jan Keteleers, aan wien de aanname van het vervoer van de lijken voor eenen termijn van negen jaar wordt toegestaan » en nog « wanneer een lijken door dra-

gers naar het kerkhof wordt gedragen moet de aannemer vergoed worden volgens de klas die bepaald is... » en verder : « de kinderen beneden de vijf jaar mogen naar het kerkhof gedragen worden, zonder vergoeding voor den aannemer ; nochtans zoo de familie verlangt, kan zij mits vergoeding, zooals hierboven bepaald den lijkwagen gebruiken » ; dat uit deze bewoordingen en den geest der overeenkomst duidelijk voortspruit dat de vergoedingen der lijken moeten betaald worden door de belanghebbenden en naastbestaanden van den allijvige ;

Aangezien, ingevolge de bepalingen van artikel 25 van het Decreet van 12 Juni 1804, de vervoerkosten van een lijken, ten laste der erfgenamen zijn ;

Aangezien het regelen van het vervoer der lijken alsook het vaststellen van het tarief der vervoerkosten onder de bevoegdheid van het gemeentebestuur valt ; dat bijgevolg het gemeentebestuur gerechtigd is eenen derden persoon te lasten met het vervoer der lijken onder de voorwaarden door hem vastgesteld ; dat het aldus uit de hierboven vermelde beweegredenen voortvloeit dat de aanlegger slechts recht heeft de vergoeding in zijne akte van concessie bepaald, van de erfgenamen te eischen ;

Om deze redenen :

Wij, Albert Montens, Vrederechter van het kanton Eeckeren, bijgestaan door Arthur Harrewyn, griffier van dit rechtsgebied, beslissende tegensprekelijk tusschen partijen ; zeggende voor recht, dat de vraag niet ontvankelijk is ; bijgevolg wijzen er den aanlegger van af en zeggen dat de kosten des gedings ten zijnen laste zullen blijven.

VREDEGERECHT EECKEREN

9 NOVEMBER 1933

Vrederechter : M. Alb. Montens.
Pl. : Mrs G. Van den Bril, Herman De Jongh,
W. Koll.

BEGRAFENIS. — VERPLICHTEND GEBRUIK VAN LIJKWAGENS. — TARIEVEN. — TAKSEN. — ONDERWERPEN AAN DE KONINKLIJKE GOEDKEURING. — NIET OVERGEMAAKT TER GOEDKEURING AAN DEN KONING. — VERANTWOORDELIJKHEID DER GEMEENTE.

Tarieven door de gemeente voorzien voor het verplichtend gebruik van een lijkwagen vormen gemeentelijke taksen welke alleen wettelijk kunnen geheven worden ingeval een koninklijke goedkeuring daartoe verleend werd. (1)

De gemeente neemt de verplichting op zich de door den gemeenteraad gestemde taksen en tarieven aan de goedkeuring der bevoegde overheden te onderwerpen om de vergunninghouder in de gelegenheid te stellen, regelmatig en wettelijk de tarieven te kunnen heffen bij het uitoefenen van zijn monopolium en zij is verantwoordelijk voor de schade voortspruitende uit de niet naleving dezer verplichting.

Keteleers t/ Saunier en ctn en Gemeente Cappellen.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding van Deurwaarders Jozef Luyten, verblijvende te Borgerhout en van Herman De Belder, verblijvende te Eeckeren, van 6 Juni laatst ;

Gehoord partijen in hunne gezegden en middelen ;

Aangezien de vraag strekt tot het zien en hooren veroordeelen van de verweerder om elkheellijk aan den aanlegger te betalen de som van 225 frank ten titel van schadevergoeding om het lijken van Saunier te hebben laten vervoeren en begraven zonder zijne tusschenkomst ;

Aangezien bij beraadslaging van den gemeenteraad van Cappellen in dato van 11 Februari 1927, waarvan het uittreksel uit het register der beraadslagingen geboekt is te Eeckeren op 17 Februari 1927, deel 262, blad II, vak 3, twee bladen, geen verzending tegen betaling van het recht van 12,50 frank door den ontvanger O. Van Ommeslaeghe, de overeenkomst gesloten tusschen den aanlegger en het gemeentebestuur, vertegenwoordigd door Georges Guiette, Burgemeester en Van Bauwel, gemeentesecretaris, goedgekeurd werd en de aanlegger het monopolium verkreeg voor eenen termijn van negen jaar van het lijkenvervoer voor de gemeente Cappellen ;

Aangezien in de hierboven gemelde overeenkomst vijf klassen voorzien werden voor het vervoer der lijken, waarvan de tarieven waren vastgesteld als volgt : 1° klas : lijkdienst om 11 uren 450 fr. ; 2° klas : lijkdienst om 10 uren 300 fr. ; 3° klas : lijkdienst om 9,30 uren 225 fr. enz... en er verders nog bepaald werd : « Wanneer een lijkenvervoer gebeurt met vreemde lijkwagen, moet de aannemer alhier vergoed worden, wanneer een lijken door dragers naar het kerkhof wordt gedragen moet de aannemer vergoed worden volgens de klas die bepaald is, hetzij op korte of lange afstanden ;

Aangezien gezegde beslissing der gemeente van 11 Februari 1927 aan de goedkeuring der bestendige Deputatie onderworpen werd, die op 12 Augustus 1932 hare goedkeuring gaf, zoolwat aan de verleening van het monopolium als aan de tarieven er in voorzien ;

Aangezien het door de twee eerste verweerder niet betwist wordt dat ingevolge de bepalingen van de dekretten van 23 Weidemaand Jaar XII en van 18 Mei 1906, het aan de gemeentebesturen behoort het vervoer der lijken te verzekeren en te regelen en deze gerechtigd zijn taksen op de lijkdiensten te stellen om hunne kosten te dekken en zij verders nog bevoegd zijn het monopolium van het vervoer der lijken over te laten aan eenen derden persoon op zekere voorwaarden, doch om zich te verzetten tegen den eisch des aanleggers, beweren, dat deze niet zoude gerechtigd zijn zich te steunen op de overeenkomst, die hij zoude gesloten hebben met het Gemeentebestuur van Cappellen om hun de taksen of vergoeding, voorzien door gezegde overeenkomst te vergen daar deze tarieven niet onderworpen werden aan de goedkeuring des Konings ;

Aangezien artikel H 3 van het Dekreet van 18 Mei 1806, inderdaad luidt : « Les règlements et marchés, qui fixeront cette taxe et le tarif seront délibérés par les conseils municipaux et soumis ensuite avec l'avis du préfet par notre ministre de l'intérieur à notre approbation » ;

Aangezien het verder niet betwistbaar is, dat de tarieven voorzien bij de verleening van het monopolium taksen op den lijkdienst uitmaken ;

Aangezien, ingevolge de bepalingen der Gemeentewet artikel 76 § 5 de taksen door de gemeenteraden gestemd, slechts dan mogen geheven worden, wanneer zij onderworpen geweest zijn voor advies aan de Bestendige Deputatie en de goedkeuring des Konings bekomen hebben ; dat er dus uit volgt dat de taksen of tarieven door den gemeenteraad gestemd op 11 Februari 1927 en voorzien bij de overeenkomst gesloten tusschen het gemeentebestuur en den aanlegger niet wettelijk van de twee eerste verweerder kunnen geëischt worden, noch rechtstreeks door het Gemeentebestuur, noch door den vergunninghouder, daar zij tot heden de goedkeuring van den Koning niet bekomen hebben ;

Voor wat aangaat de vraag voor zooveel zij gericht is tegen de derde verweerder, de gemeente Cappellen ;

Aangezien de hierboven vermelde overeenkomst regelmatig gesloten werd tusschen het Gemeentebestuur van Cappellen en den aanlegger ; dat zij dus wet maakt tusschen partijen en met goede trouw moet volbracht worden (art. 1134 B.W.) ;

Aangezien het niet betwistbaar is, dat het Gemeentebestuur bij het sluiten der overeenkomst de verplichting op zich nam de door de gemeenteraad gestemde taksen en tarieven aan de goedkeuring der bevoegde overheden te onderwerpen om de vergunninghouder in de gelegenheid te stellen, regelmatig en wettelijk de tarieven te kunnen heffen bij het uitoefenen van zijn monopolium ;

Aangezien het gemeentebestuur van Cappellen tot heden verwaarloosd heeft zijne verbintenissen nauwkeurig na te leven, dat het immers in gebreke is gebleven de taksen en tarieven door den gemeenteraad gestemd aan de goedkeuring des Konings te doen onderwerpen ;

Aangezien het onbetwistbaar is, dat de aanlegger, die zich verplicht gezien heeft groote uitgaven te doen om zich in de gelegenheid te stellen het vervoer der lijken te verzekeren, schade geleden heeft, daar hij zich in de onmogelijkheid bevond, de vergoeding voorzien in zijne overeenkomst te vergen ter gelegenheid van den lijkdienst van Saunier ;

Aangezien de schade door den aanlegger onderstaan, toe te schrijven is aan de handelwijze van het Gemeentebestuur, dat verwaarloosd heeft zijne verplichtingen te volbrengen ;

Aangezien deze schade billijk kan geschat worden op de som van 225 frank ;

Om deze redenen :

Wij, Albert Montens, Vrederechter van het kanton Eeckeren, bijgestaan door Arthur Harrewyn, Griffier van dit rechtsgebied ; beslissende tegensprekelijk tusschen partijen ; geven akte aan den verweerder Saunier, dat hij zijne echtgenootte machtigt, om in rechte te verschijnen ; zeggende de vraag, voor zooveel zij gericht is tegen de twee eerste verweerder noch ontvankelijk, noch gegrond ; maar verklaren de vraag, voor zooveel zij gericht is tegen de gemeente Cappellen ontvankelijk en gegrond en bijgevolg veroordeelen de gemeente Cappellen om aan den aanlegger te betalen voor bovengemelde redens de som van 225 frank met de gerechtelijke intresten en de vier vijfden van de kosten des gedings, deze laatste begroot tot heden voor het geheel op 169,75 frank.

Nota 1. Zie : Les nouvelles lois politiques et administratives. Les institutions communales n° 1291, 1292, 1294. Verslag van schepen Vauthier aan den gemeenteraad van Brussel. Rev. de l'adm. 1880 n° 27 p. 283. Min. Omzendbrief 4 April 1871 n° 24473 aangehaald in Rev. de l'adm. 1872, p. 121.

**Abonneert U
op het
« Rechtskundig Weekblad »**

Bestuurlijke rechtspraak

KONINKLIJK BESLUIT

19 JANUARI 1933

COMMISSIE VAN ONDERSTAND. — STEUN ALLEEN AAN GESYNDIKEERDEN. — NIETIGHEID.

De Commissie van Openbaren Onderstand heeft tot zending de behoeftigen te ondersteunen. Zij moet beslissen over het verlenen van de onderscheidsmiddelen. (Wet van 10 Maart 1925, Art. 66).

Het verlenen van onderstand mag niet afhankelijk worden gesteld van de aansluiting bij een syndicaat, zomin als de uitdeeling van den steun langs dit organisme mag geschieden.

Vernietiging van een Beslissing van de Commissie van Openbaren Onderstand te Jemappes.

Gezien het besluit van 3 Augustus 1932, waarbij de commissie van openbaren onderstand te Jemappes een reglement heeft gestemd, waarbij inzonderheid wordt bepaald dat aan de bij het syndicaat aangesloten werklozen onderstand zal worden verleend onder controle van de lijsten der syndicaten ;

Gezien het besluit van 14 November 1932 van den heer Gouverneur der provincie Henegouwen, waarbij de tenuitvoerlegging van bedoeld besluit wordt geschorst, alsmede het besluit van 25 November 1932 van de Bestendige Deputatie van den provincieraad waarbij deze schorsing wordt gehandhaafd ;

Aangezien de gronden van de schorsing den aan de commissie van openbaren onderstand te Jemappes werden medegedeeld ;

Aangezien de commissie van openbaren onderstand te Jemappes, waar zij beslist het verlenen van onderstand aan de werklozen afhankelijk te stellen aan de voorwaarde dat zij bij een syndicaal organisme zijn ingeschreven, de bepalingen overtreedt van de artikelen 66 en volgende der wet van 10 Maart 1925 tot regeling van den openbaren onderstand ;

Aangezien inderdaad, overeenkomstig de bedoelde bepalingen, de onderstand aan de werklozen, alleen op grond dat zij gebrek lijden moet worden verleend ;

Aangezien dus hoogergemeld besluit onwettelijk is ;

Gelet op de artikelen 86 en 87 van de gemeentewet ;

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Eenig artikel. — Hoogerbedoeld besluit d.d. 3 Augustus 1932 van de commissie van openbaren onderstand te Jemappes is nietig verklaard.

Van deze nietigverklaring moet in het register voor besluiten, op den kant van het nietigverklaard besluit, melding worden gemaakt.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit.

Gegeven te Brussel, den 19 Januari 1933.

NOTA : De wijze waarop de commissiën van onderstand steun moeten verlenen wordt geregeld in de art. 66 tot en met 75 der wet van 10 Maart 1925. Als beginsel moet gelden dat de Commissie zelf elk geval van behoeftigheid zou onderzoeken en de best aangepaste middelen van steunverlening zou uitzoeken.

Nochtans voorziet art. 67 de mogelijkheid om bijzondere comités tot stand te brengen met het doel de behoeftigen te bezoeken en onderscheidsmiddelen uit te deelen. Deze comités moeten, op advies der Commissie van Onderstand, door de Bestendige Afvaardiging der Provincie ingesteld worden.

In geen geval echter mag het verlenen van onderstand afhankelijk gemaakt worden van de aansluiting bij een syndicaat of enig ander organisme. Daarenboven, zooals het K. B. terecht zegt, moet ondersteuning verleend worden om de behoeftigen ter hulp te komen, en niet om eene toelage uit te keeren aan eene bepaalde reeks personen, hier in zake : werkloze arbeiders.

I. V.

KONINKLIJK BESLUIT

31 DECEMBER 1932

VERKIESBAARHEIDS-DOMICILIE. — GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN. — 1932. — FRASNES-LEZ-GOSSELIES. — HERVORMING EENER BESLISSING DER BESTENDIGE DEPUTATIE VAN DEN PROVINCIERAAD VAN HENEGOUWEN.

Wanneer iemand twee verblijfplaatsen heeft, waar hij om de beurt met zijn gezin verblijft, dan moet zijn domicilie vastgesteld worden volgens de omstandigheden. (B. W. art. 105).

Wanneer een advocaat een kabinet opent in eene gemeente, is daarom zijn domicilie niet noodzakelijker wijze naar die gemeente overgebracht.

Gelet op de beslissing, dd. 2 December 1932, waarbij de bestendige deputatie van den provincieraad van Henegouwen de gemeenteraadsverkiezingen, welke den 9 October 1932 te Frasnes-lez-Gosselies gehouden werden, heeft bekrachtigd, onder de verklaring dat de heer Duvieusart, Jean, die op lijst 1 werd voor-

gedragen en als gewoon raadslid is uitgeroepen, niet verkiesbaar is wegens gemis van domicilievereischte ;

Gelet op het beroep den 2 December tegen deze beslissing door den provinciegouverneur aangezekend ;

Overwegende dat de bestendige deputatie zich steunt op de artikelen 102 en volgende van het Burgerlijk Wetboek om te beslissen dat de heer Duvieusart te Charleroi zijn verkiesbaarheidsdomicilie heeft ; dat zij doet gelden dat, wanneer de haard van een burger niet in dezelfde gemeente als de zetel van zijn werkkring en zijne belangen is gevestigd, het de gemeente-zetel van dien werkkring is die als plaats van zijn domicilie wordt beschouwd ; dat de heer Duvieusart feitelijk met zijn gezin te Charleroi een gehuurd huis betreft waar hij het beroep van advocaat uitoefent en hij dus in deze stad zijn haard en het centrum zijner voornaamste vestiging en dienvolgens zijn werkelijk domicilie heeft ;

Overwegende dat belanghebbende, op het oogenblik dat hij te Charleroi een tweede verblijfplaats heeft genomen, door de bij artikel 104 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde verklaring niet heeft laten blijken van het voornemen daarheen zijn voornaamste vestiging over te brengen ; dat het er dus op aankomt, overeenkomstig artikel 105 van dit wetboek, te onderzoeken of het bewijs dezer bedoeling uit de omstandigheden kan opgemaakt worden ;

Overwegende dat uit de stukken van het dossier, zoomede uit het aanvullend onderzoek blijkt dat, alhoewel de heer Duvieusart sinds 1930 te Charleroi een woning heeft gehuurd, hij niettemin te Frasnes, in het door zijn vader betrokken ruime huis, over verschillende vertrekken beschikt, welke uitsluitend voor hem en zijn gezin zijn bestemd ; dat hij er met de zijnen iedere week verschillende malen verblijft en logeert ; dat dienvolgens de heer Duvieusart en zijn gezin nooit opgehouden hebben een werkelijke woning te Frasnes te hebben ;

Overwegende anderzijds dat de heer Duvieusart, ondanks de uitoefening van het beroep te Charleroi, geregeld en onafgebroken, als candidaat-notaris, zijn vader ter ijde stond voor het beheer van het notariatskantoor dat deze te Frasnes bezit ; dat hij daarenboven in deze gemeente ook zijn politieke en maatschappelijke werkkring heeft ; dat het dienvolgens geenszins bewezen is dat de heer Duvieusart het centrum van zijn werkkring en van zijn belangen van Frasnes naar Charleroi heeft overgebracht ;

Overwegende dienvolgens dat uit de omstandigheden niet blijkt dat de heer Duvieusart de bedoeling zou hebben gehad zijn voornaamste vestiging naar Charleroi over te brengen ; dat overigens, moest men aannemen dat er hieromtrent twijfel bestaat, hieruit noodzakelijkerwijze zou dienen besloten tot het behoud van het oorspronkelijk domicilie ;

Gelet op de artikelen 65, 3°, en 76 der gemeentekieswet ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Bovenvermeld beroep van den gouverneur wordt ingewilligd.

De beslissing der bestendige deputatie van den provincieraad van Henegouwen wordt her vormd voor zoover zij den heer Duvieusart onverkiesbaar verklaart ; voor het overige wordt zij bekrachtigd.

De geloofsbriefen van den heer Duvieusart als gemeenteraadslid van Frasnes-lez-Gosselies worden geldig verklaard.

Melding hiervan dient gemaakt in het notulenboek der bestendige deputatie op den kant der hervormde beslissing.

Art. 2. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 31 December 1932 (Staatsblad van 28 Januari 1933)

NOTA : Zie de aantekeningen onder het K. B. van 7 Februari 1933 (R. W. 1933, kol. 486).

Wetgeving

WETSONTWERP

tot wijziging van artikel 20, 5°, van de wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken, en van artikel 546 van het Wetboek van Koophandel.

(Wet van 16 April 1851 op de faillissementen).

MEMORIE VAN TOELICHTING

Mevrouw, Mijnne Heeren,

Onder de bevoorrechte schuldvorderingen op zekere roerende goederen, vermeldt artikel 20, 5°, van de hypotheekwet van 15 December 1851 « den kooprijns van niet betaalde roerende voorwerpen, indien zij nog in bezit van den schuldenaar zijn, hetzij hij op tijd of zonder tijd van betaling gekocht hebbe ».

Aan den anderen kant zal dit voorrecht, krachtens artikel 546 van het Wetboek van Koophandel,

niet aanvaard worden ingeval van faillissement, naar het zal blijven bestaan gedurende twee jaren, te rekenen van de levering, ten behoeve van de leveranciers van werktuigen en apparaten, die in de nijverheidsinstellingen gebezigd worden op voorwaarde dat de akte waaruit de verkoop blijkt, binnen 15 dagen na de levering ingeschreven worde in het bijzonder register, dat gehouden wordt ter griffie van de rechtbank van koophandel van het arrondissement waar de schuldenaar zijn woonplaats heeft.

Indien, daarenboven, een beslag op onroerend goed gelegd is op de werktuigen en apparaten of indien de schuldenaar failliet verklaard wordt vóór het verstrijken van de twee jaren, blijft het voorrecht bestaan tot na de verdeling der gelden of de vereffening van het faillissement.

Door den wetgever werd de duur van het voorrecht vastgesteld op twee jaren, ten einde zich te gedragen naar de handelsgebruiken inzake krediet, waarbij lange termijnen van betaling voorzien zijn om onder meer aan den koper de gelegenheid te geven slechts af te betalen na de zekerheid te hebben verkregen dat de geleverde apparaten regelmatig werken.

Het wetsontwerp dat de Regeering de eer heeft U ter bespreking vóór te leggen heeft ten doel den duur van het voorrecht van twee jaren te verlengen tot vijf jaren.

Het is gegrond op de volgende overwegingen : De werktuigen van de kleine ambachten zijn aanzienlijk verbeterd door den vooruitgang van de techniek ; aan den anderen kant heeft de vernieuwing van de elektrische centrales, waardoor het overbrengen van de drijfkracht tot in de verst afgelegen gemeenten verwezenlijkt wordt, bijgedragen tot het herinvoeren van den huisarbeid van kleine ambachtslieden en nijveraars.

Maar de aankoop, zooal als de modernisering van de industriele werktuigen zelfs op bescheiden voet, vergt een zeker bedrijfskapitaal. De ambachtsman die slechts geringe zakelijke waarborgen biedt zal het noodige geld slechts bekomen onder zeer bezwarende voorwaarden.

Ten einde in dien toestand te voorzien en de kleine nijveraars en ambachtslieden te helpen, hebben de Kamers, sedert den oorlog, verschillende wetten aangenomen, die er naar streven om, in den ruimsten geest van edelmoedigheid, het krediet ten behoeve van den nijverheids- en handelsmiddelenstand in te richten.

Naar luid van de wet van 29 Maart 1929 op den waarborg van goed verloop van het krediet aan de ambachtsuitrusting, waarborgt de Staat aan de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas het goed verloop van de promessen, die een verandering van de uitrusting ten doel hebben en die onderschreven worden door ambachtslieden of kleine nijveraars aan order van de plaatselijke handelsmaatschappijen van onderlinge borgstelling en geïndosseerd worden door een gewestelijk of beroepsverband van samenwerkende maatschappijen welke door de plaatselijke maatschappijen gevormd en bij Koninklijk besluit aangenomen werden.

Na verschillende jaren ondervinding is het bevestigd dat door die wet, te gepasten tijde een leemte in onze maatschappelijke wetgeving werd aangevuld. Verlost van de bekommernis van de zware en dringende vervaldagen, die leden ten dage bijzonder te duchten zijn, geven de ambachtslieden en kleine nijveraars blijk van een steeds groeiende bedrijvigheid en kunnen vrijen teugel laten.

Evenwel kan de weldoende tussenkomst van de kredietinstellingen, die ter voldoening aan de wet opgericht werden niet haar volle werking uitoefenen wegens het feit dat het voorrecht, waarbij de schuldvorderingen voor leveringen van nijverheidsapparaten waarborgd worden, slechts voor twee jaren geldig is.

Welnu, de kredietverrichtingen op gemiddelden termijn, door den tegenwoordigen economischen toestand opgedrongen, betreffen leeningen, waarvan de terugbetalingen over tijdperken van vijf jaren gaan.

Die wanverhouding tusschen den duur van het voorrecht, m.a.w. van den waarborg, en dien van de terugbetaling van de leening, belemmert niet alleen de werking van de coöperatieve vereenigingen voor kredietverleening, maar zou hun bestaan zelf in gevaar kunnen brengen, en als gevolg daarvan den Staat, die borg staat voor het goed verloop van die verrichtingen, zware lasten kunnen opleggen.

In het belang van den Staat, evenals in dat van de maatschappijen van leening en zelfs van de ontleners, komt het er derhalve op aan, den duur van het bedoelde voorrecht van twee jaren op te voeren tot vijf jaren.

Wellicht zal men daartegen aanvoeren dat een dergelijke bepaling aan de rechten van de andere schuldeischers zal afbreuk doen.

Die opwerping is niet steekhoudend ; bedoelde schuldeischers hebben er, integendeel, alle belang bij dat hun schuldenaar zijn nijverheidsbedrijf gedurende enkele jaren beschut tegen zware lasten zou kunnen uitoefenen, en aldus, dank zij zijn grooteren rijkdom, zich gemakkelijker van zijn aangegane verplichtingen zou kunnen vrijmaken.

Krachtens de algemeene beginselen, zal de wet eveneens van toepassing zijn op de verjaringen die begomen zijn op het oogenblik dat de wet van kracht wordt, zonder dat daaromtrent een uitdrukkelijke beschikking noodig is.

De Minister van Justitie,
P.-E. JANSON.

WETSONTWERP

Albert, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstigen, Heil.
Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Onze Minister van Justitie is belast om, in Onzen Naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen waarvan de inhoud volgt :

Eenig artikel.

De navolgende wijzigingen worden aangebracht aan de alinea's 3 en 4 van artikel 20, 5°, van de hypotheekwet van 16 December 1851 en aan de alinea's 2 en 6 van artikel 546 van het Wetboek van Koophandel.

I. In alinea 3 van 5° van artikel 20 van de hypotheekwet van 16 December 1851 worden de woorden « twee jaren » vervangen door de woorden « vijf jaren ».

II. In alinea 4 van denzelfden tekst worden de woorden « twee jaren » vervangen door de woorden « vijf jaren ».

III. In alinea 2 van artikel 546 van het Wetboek van Koophandel worden de woorden « twee jaren » vervangen door de woorden « vijf jaren ».

IV. In alinea 6 van hetzelfde artikel worden de woorden « twee jaren » vervangen door de woorden « vijf jaren ».

Gegeven te Brussel, den 6 November 1933.
ALBERT.
De Minister van Justitie,
P.-E. JANSON.

Uit de Pers

Arbeidsrechtspraak in Italië

«De Nieuwe Rotterdamse Courant» publiceert in zijn avondblad van 28 November, het hierna volgende interessant artikel van zijn correspondent te Rome, betreffende de jongste arbeidsrechtspraak in Italië.

***

Men weet dat in Italië bij arbeidskwesties de laatste instantie de gewone rechter is. Uit hun uitspraken kan dus geconcludeerd worden welke conflicten tusschen werkgevers en werknemers voorkomen. Zooals in elke jurisdictie neemt ook hier de eene rechter licht den anderen tot voorbeeld. Vandaar dat de arbeidsbladen van de vonnissen goede notie plegen te nemen. Zoo vond ik in de speciale rubriek van «Il Lavoro Fascista» o.a. de volgende berichten :

Het eerste is uit Tarente afkomstig, op 14 dezer gedateerd en luidt :

« In Juni 1933 deden de landarbeiders Genova Caputo, Clarinde Fontana en Kosaria Panarati van Monteparano (een dorp van bijna tweeduizend zielen, 16 K.M. van Tarente) bij den werknemer Cosimo Benizio dienst als tabakplantsters.

» Benizio betaalde niet alleen haar werk met een dagloon van drie en een halve lire (ongeveer 46 centen per dag) in plaats van de door het contract voor landarbeiders voorgeschreven vier lire en dertig centesimi (ongeveer 57 centen), maar ontsloeg ook de vrouwen toen ze hem het bepaalde loon vroegen, zeggende dat ze, als ze verder wilden werken, tevreden moesten zijn met de drie en een halve lire, maar vertellen dat ze vier lire dertig beuren...

» Na een ampel onderzoek der feiten en het debat der verdedigers werd Benizio aansprakelijk geacht voor het misdrijf de regels van de arbeidsbepalingen overtreden te hebben en op grond van artikel 309 van het strafwetboek veroordeeld tot honderd lire boete, schadeloosstelling en in de proceskosten.»

Het «Lavoro Fascista» teekent hierbij aan: «De uitspraak vestigt terecht de aandacht op het feit, dat in het jaar XII geen inbreuken op de arbeidscontracten geoorloofd zijn, die, 't kan geen kwaad het te verhalen, een van de grootste veroveringen van de Revolutie der Zwarthenden vertegenwoordigen.»

«De collectieve contracten worden, vóór ze gaan gelden, in al hun aspecten overwogen door de organisaties, de syndicaten van werkgevers en -nemers en ze geven de rechtvaardige grens aan van de rechten en plichten in de nationale productie en economie.»

«De beslissing van den magistrat diene ter waarschuwing voor de weinigen die nog meenen buiten de wet van het fascisme te kunnen leven, zooat ze zelfs van de minder gunstige omstandigheden van hun ondergeschikten promeeren om niet alleen een indisciplinaire handeling te verrichten, maar ook de arbeiders er toe te brengen een valsche verklaring af te leggen tot hun eigen nadeel en dat van hun categorie en de productie.»

Tabak is in Italië staatsmonopolie, en de prijs kan dus naar willekeur bepaald worden. Toch lijkt dit dagloon (zels dat van het collectief contract) me erg laag.

Een tweede rechtskwestie : bij vonnis van 15 April 1933 heeft de praetor van Rome (wat klinkt dit klassiek !) in de zaak Ugolini contra de maatschappij viscosa (de bekende kunstzijdetabriet) beslist, dat «aan den arbeider, die ten overstaan van een verkorting van den arbeidsduur, niet de ontbinding van de bestaande betrekking en de schadeloosstelling hem toekomend op den grondslag van het overeengekomen acht uur heet verlangd, integendeel in de veranderde voorwaarden berust heet, en recht van vergoeding toekomt van het nadeel geleden door de schending van het contract. Van de geleden schade echter moet het bestaan en de hoegrootheid bewezen worden.»

De praetor overwoog hierbij, dat «in een collectief arbeidscontract de clausule die den normalen duur van het dagwerk bepaalt, niet afzonderlijk staat maar nauw verbonden is met die welke de hoogte van het loon aangeeft. Werkdag en werloon zijn strikt aangeekoppeld. Den eersten verkorten en in de plaats van het dagloon een gemiddeld uurloon stellen, en dit laatste tot nieuwen maatstaf maken om het in den verkorten tijd geleverde werk te beloonen, kan feitelijk gelijk staan met het veranderen van de economische veronderstellingen van het contract, met het verstoren van het evenwicht van belangen dat het doelwit was van de «associazioni di categoria» (de werkgevers- en werknemersbonden) bij het opstellen van het contract... « Een hierbij legt het geen gewicht in de schaal als men het bestaan van eventuele bijzondere eischen van de nijverheid wil doen gelden als rechtvaardiging voor de bepaalde verkorting van werktijd, want de eenige competenten in zake het wijzigen van collectieve arbeidscontracten zijn de associazioni di categoria, die de veranderde omstandigheden zullen moeten overwegen.

Na deze inleiding zou men denken, dat de rechter den werknemer in het gelijk gesteld heeft. Dit is echter niet het geval. Hij heeft blijkbaar niet gevonden dat het geleden nadeel bewezen en belangrijk genoeg was en voerde als redenen daarvoor aan dat het slechts een reductie van een achtste bedroeg, de werknemer in andere tijden meer dan acht uur heeft kunnen werken (of hij voor dit extrawerk extra beloond is, komt niet uit) en door de reductie te aanvaarden een veel grooter nadeel, namelijk oogenblikkelijk ontslag vermeden heeft.

Het orgaan van arbeidsrecht «Il Diritto del Lavoro» schrijft terecht, dat deze redeneering niet opgaat. «Uit haar zou namelijk volgen, dat de wet, die een werkloze verbiedt werk aan te nemen tegen een loon lager dan het bij contract vastgestelde, onrechtvaardig is. Ongetwijfeld immers zou het voor den werkloze een groot voordeel zijn, bezien van zijn persoonlijk standpunt, te gaan werken ook voor een paar dubbeltjes. Dat de werknemer het vrij gekomen uit ergens anders zou kunnen gaan arbeiden, is pure theorie.»

Eene derde brandende kwestie. De praetor van Florence heeft op 8 Juni 1933 bij zijn uitspraak in het proces Bed.ord c.a. contra Gasperini betoogd dat een plaatsingsbureau geen bevoegdheid heeft zich te verzetten tegen het in dienst nemen van regelmatig ingeschreven en door den werkgever gekozen en dat dus een werkgever geen schuld heeft, wanneer hij na op de lijsten een werknemer gekozen te hebben, dezen in dienst neemt ondanks den tegenstand op grond van preferentie van den ambtenaar van het plaatsingsbureau... « Het recht van keuze is uitdrukkelijk vermeld, de preferenties zijn niet opgelegd, maar geven slechts een aanwijzing. Overigens is het zeker, dat de plaatsingsbureaux dienen ter controle, vergemakkelijking, organisatie van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, maar geen enkele autoriteit hebben om tot indienstneming te dwingen.»

Tegen dit gewijsde wordt heftig geprotesteerd. Volgens deze beschouwing zou door het fascisme de vrije keus bij het aannemen van arbeiders niet opgeheven zijn maar integendeel vergemakkelijkt door de instelling van een kostelozen hulpdienst voor de werkgevers. In de «Rivista del Lavoro» betoogt men, dat de uitspraak zich baseert op een

Kon. besluit van 1918, waarin gezegd wordt, dat de werknemer kiezen kan uit de lijsten der plaatsingsbureaux, waarbij de voorkeur dient gegeven te worden aan de leden van den partito nazionale fascista en der fascistische syndicaten, en verplicht is daarna van zijn keuze kennis te geven aan genoemde bureaux. Maar reeds in 1929 werd bepaald, dat de werkgevers de verplichting hebben de werkloze werknemers aan te nemen door de tusschenkomst van de plaatsingsbureaux, op boete van 50 tot 300 lire per arbeider tot een maximum van 3000 lire. Door deze verandering werden de plaatsingsbureaux bevorderd tot «verdeelers van de werklozen». Dit kan slechts verstaan worden in den zin, dat de werkgever wel bepaalde namen kan noemen, maar de bureaubestuurder volstrekt niet verplicht is hem de gewenschte personen over te laten. Wanneer de werkgever desondanks toch die bepaalde arbeiders in dienst neemt, doet hij dit zonder tusschenkomst van het bureau en wordt hij dus strafbaar volgens de wet.

Wanneer men zich goed indenkt in de gevolgen van deze wetsbepalingen, ziet men hoe sterk reeds de invloed van den staat op de voortbrenging is.

Rond het wetsvoorstel op het gebruik der talen in de justitie

Een blik op de taalpolitiek van Koning Willem I (1814-1830)

I.

Het is bevreemdend om vast te stellen dat in het debat, dat zich thans rond het wetsvoorstel op het gebruik der talen in de Justitie ontspint, het historisch element een zeer geringe plaats bekleedt. De heer M. H. Jaspard heeft er zich in het Parlement over bekaamd. Bij mijn weten is hij de eenige, die tijdens de algemeene bespreking eenigszins uitvoerig beroep gedaan heeft op de geschiedenis om zijn argumentatie te staven. Sprekend over de regeling van het taalgebruik in de justitie onder de regering van Koning Willem I (1814-1830), heert de heer Jaspard laten verstaan geen essentieel verschil te zien tusschen deze regeling en het ontwerp van de Commissie Marck. Deze vergelijking is juist. Beide oplossingen berusten inderdaad op het grondbeginsel streektaal, voertaal, en beperken de vrijheid van de advocaten. Dat de opvattingen van den heer Marck — althans zooals zij ons bekend zijn uit zijn verslag uitgebracht namens de Commissie — grootendeels overeenstemmen o.a. met die van Van Maanen, den Minister van Justitie in het Vereenigd Koninkrijk, is echter geen beslissend argument tegen hun juistheid. Maar in den mond van den heer Jaspard kon deze vergelijking moeilijk anders klinken dan als een argument tegen de degelijkheid van het ontwerp. Uitteraard toch is het oordeel van een Franschsprekende over de taalpolitiek van Koning Willem I anders dan dit van 'n Vlaamschsprekende.

Het ligt niet in mijn bedoeling positie te kiezen in het debat. Evenmin wil ik aan de voor- of tegenstanders van het wetsontwerp, dat thans de geesten bezighoudt, wapens uit het arsenaal der geschiedenis leveren. (Dat poliëkers van welke richting ook, hun gading in dit arsenaal kunnen vinden is intusschen waar. En dat zij de geschiedenis ter hulp roepen om hun opvattingen te staven is hun recht.) Mijn bedoeling is de aandacht te vestigen op de regeling van het taalgebruik in de justitie onder Koning Willem I, de grondslagen van deze regeling bloot te leggen en te wijzen op den tegenstand welke zij bij de Belgische advocaten heeft verwekt. Het zijn zaken die in de tegenwoordige omstandigheden, al was het maar een curiositeitsbelang hebben.

* *

De taalpolitiek van Koning Willem I is niet zeer ingewikkeld. Men weet dat hij zich het recht voorbehouden had deze kwestie eigenmachtig, bij Koninklijk besluit, te regelen. Het eerste taalbesluit dateert van 1 October 1814. (Willem was toen nog geen Koning, slechts Souverein Vorst.) Het is merkwaardig om vast te stellen dat, onder de vele kwesties die zich in dit overgangstijdsperk aan den nieuwen Vorst opdrongen, deze van het officieel taalgebruik het eerst in deliberatie genomen werd. Een sprekend bewijs voor het belang dat aan de taalkwestie gehecht werd, het besluit van 1 October 1814 bepaalde dat de akten van den Burgerlijken Stand voortaan in de streektaal zouden moeten gesteld worden, en dat van de Vlaamsche notariële akten, die ter registratie werden aangeboden, geen Fransche vertaling meer mocht geëischt worden. Bepalingen omtrent het taalgebruik in rechterlijke zaken werden slechts in het vooruitzicht gesteld. Reden van dit uitstellen was, o.m. de omstandigheid dat veel advocaten en leden van de magistratuur niet voldoende Vlaamsch kenden.

Het duurde vijf jaar eer de in het vooruitzicht gestelde bepalingen het licht zagen. Zij waren vervat in het K. B. van 15 September 1819. Tot 1 Januari 1823 zou in de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg een beperkte taalvrijheid in de administratie en de justitie nog geduld worden. Van af dezen datum zou in gemelde provincies «geene andere dan de taal des lands (d. i. het Nederlandsch) voor de behandeling van openbare zaken erkend of gewettigd zijn.»

Aan de hoofden der ministerieele departementen werd uitdrukkelijk verboden personen te benoemen, die door hun gebrek aan kennis van de landstaal, aan de bepalingen van het K. B. van 15 September 1819 niet konden voldoen. Ambtenaars in de Vlaamsche provincies gevestigd, die in 1823 nog niet over een «gevoerde kennis van de landstaal» beschikten, zouden naar de Waalsche of Hoogduitsche gewesten verplaatst worden. 26 October 1822 werden deze bepalingen op de arrondissementen Leuven en Brussel toepasselijk verklaard.

Het gebruik der talen in rechterlijke zaken werd dus geregeld volgens het beginsel streektaal, voertaal. De integrale toepassing van dit beginsel, zonder aanzien van de afkomst der personen in kwestie, leidde ertoe dat een Waal die terecht stond vóór

een rechtbank in de Vlaamsche provincies of in de arrondissementen Brussel of Leuven, geen aanspraak kon maken op het gebruik van het Fransch voor de rechtspleging en de pleidooien. Evenmin kon een Vlaming of een Hollander, die vóór een rechtbank in de Waalsche provincies of in het arrondissement Nijvel gedaagd werd, aanspraak maken op het gebruik van zijn taal. Voor Brussel en de taalgrensgemeenten was geen speciale regeling voorzien. De provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg en de arrondissementen Leuven en Brussel werden officieel als eentijds Vlaamsch beschouwd. De regering wist nochtan zeer goed dat de bestuurlijke en rechterlijke grenslijnen niet samenvielen met de taalgrens. In dit verband werd van 1822 tot 1827, tusschen de departementen van Justitie en Binnenlandsche Zaken enerzijds, de Procureurs Generaal te Brussel en te Luik en de Gedeputeerde Staten der betrokken provincies anderzijds, een ijerige correspondentie gevoerd, die zeer belangrijke gegevens bevat tot het vaststellen van de taalgrens tusschen 1815 en 1830. Ongetwijfeld heeft de koning het plan gekeurd de administratieve en rechterlijke grenzen te doen samenvallen met de taalgrens. De zaak bleef echter steken; blijkbaar omdat er geen overeenkomst was tusschen de respectieve gegevens door de rechterlijke en door de bestuurlijke autoriteiten ingewonnen. In 1822 heeft de Koning zelfs gepoogd — vruchteloos echter — de taalgrens in Zuid-Brabant, tusschen (Nethene) en Bevekom, langs Graven, Longueville en Piëtrebais, enkele kilometers Zuidwaarts te verschuiven.

In de Zuidelijke provincies van het Vereenigd Koninkrijk waren twee beroepshoven (onder den naam van hoog gerechtshof) gevestigd: een te Brussel en een te Luik. Tot het ressort van het Hoog Gerechtshof Brussel behoorden de provincies West- en Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Zuid-Brabant en Henegouwen; tot dat van Luik de provincies Limburg, Luik en Namen en het Groot Hertogdom Luxemburg. De rechtspleging en de pleidooien van zaken, die in beroep vóór deze Hoven gebracht werden, moesten in de taal van de bestreden beslissing geschieden. Vlaamsche Kamers waren daartoe speciaal te Brussel en te Luik ingericht.

Ongeveer negen jaar lang werd aan deze bepalingen streng de hand gehouden. Reeds in Februari 1823 werd, op last van den Koning, een officieel onderzoek ingesteld naar de toepassing van het K. B. van 15 September 1819. Het gevolg was dat verscheidene ambtenaren verplaatst werden of op pensioen gesteld. Van Maanen toonde zich streng. Hij was de man van de sancties. Menig ambtenaar had zijn ontslag of verplaatsing wegens gebrek aan kennis van de landstaal, aan hem te wijten. In zijn jacht op overtredingen van de taalbesluiten werd hij flink bijgestaan door enkele magistraten, o.m. den Eersten Voorzitter van het Hoog Gerechtshof te Brussel, Petrus Wautele.

Eerst 28 Augustus 1829 werd het taalverbod gedeeltelijk ingetrokken. Een beperkte taalvrijheid werd toen toegestaan. Dit eerste wijken van de regering voldeed de oppositie niet: 4 Juni 1830 werd het taalgebruik in rechterlijke zaken in de Vlaamsche gewesten volledig vrij verklaard, in Holland bleef het Nederlandsch de uitsluitend geldende taal.

Wil men nu de grondslagen van de regeling van 1819 leeren kennen, dan moet natuurlijk te rade gegaan worden bij den man die inzake taalpolitiek, tot in 1829 althans, als de raadgever van Koning Willem mag doorgaan: Cornelis Felix Van Maanen. Maar vooraf weze nog opgemerkt dat de taalpolitiek van Koning Willem niet afzonderlijk kan beschouwd worden: Zij is slechts een deel (wel een zeer voornaam) van zijn anti-Fransche politiek. Het Vereenigd Koninkrijk toch was tegen Frankrijk oppericht. Het omvatte twee ongelijkwaardige deelen, waarvan het eene, het Zuiden, in zijn leidende standen verfrantscht was. De Unie tusschen Noord en Zuid moest innig en volledig zijn: aldus klonk de Europeesche opdracht, die tevens 's Konings hartewensch vervulde. Die eenheid kon, gezien de bedoeling die aan den grond lag van de stichting van het Vereenigd Koninkrijk, niet anders dan op anti-franschen grondslag bewerkt worden. Zij moest gewonnen worden uit het bekampen van Fransche invloeden binnen eigen grenzen. Waar de Franschen na 1795 gepoogd hadden de moreele assimilatie van de veroverde gewesten te bespoedigen door taaleenheid, poogde Koning Willem hetzelfde. Voorloopig beperkte hij officieel zijn streven tot de taalgrens. Maar het lijkt mij onwettig (voor de bewijsvoering is hier geen plaats) dat de koning het plan gekeurd heeft om Wallonië en Luxemburg naar taal en denken te verneederlandschen. Taaleenheid bleek niet alleen de eer-

ste voorwaarde tot staatseenheid te zijn, maar ook tot de moreele eenheid van de staatsburgers, grondves van de staatseenheid. Er zijn bij de voor- en tegenstanders van 's Konings taalpolitiek teksten bij de vleet, die uitdrukkelijk bewijzen dat het neutraleeren van het Vereenigd Koninkrijk tegen Fransche invloeden, het eerste doel van het officieel verbod van het Fransch was. Ik haal er slechts enkele van Van Maanen aan; zij komen voor in twee geheime retrospectieve rapporten over de taalpolitiek en dateeren van Augustus-September 1829. Juist daarom zijn zij zoo belangrijk. «Het meeste gerief der ingezetenen moge in de considerans van het besluit (van 15 September 1818) als hoofddoel zijn opgegeven, er bestond echter toen, evenals thans nog, een ander en gewichtig hoofddoel maar hetgeen onmogelijk in een besluit kon worden verkondigd, namelijk het Staatsbelang; en niemand van hen, die eenig deel aan de behandeling van 's Lands zaken hadden, verkeerde daaromtrent in dwaling; de ware strekking was, gelijk de heer Van der Fosse, toenmaals Gouverneur van West-Vlaanderen... terecht in weinig woorden aanduidde: «d'affaiblir l'influence des étrangers et Je rendre plus sensible la ligne de démarcation entre les deux royaumes». Voor Van Maanen is de Fransche taal «het voornaamste voertuig van den Franschen geest». Voor «de bewaring van het Nederlandsche volkswezen» is het dan ook dringend noodzakelijk dezen overal indringenden geest te bekampen. Doet men dit niet, laat men «het voor den Staat verderfelijk gebruik der Fransche taal» onbepaald toe, dan zal men niet kunnen beletten dat «het Rijk in eenen half Nederlandschen, half Franschen en alzoo door den tijd in eenen Franschen staat ontaarde». Want «ook in de Nederlandsche geschiedenis zijn waarschuwend bewijzen, dat Frankrijk's opperheerschappij, als ze door de Fransche taal en zeden voorbereid is, door geen legers of vestingen kan gestuit worden».

II.

Het is bekend dat de taalpolitiek van Koning Willem een hevige verzet uitgelokt heeft in de Vlaamsche provincies. Geen wonder. In het Vereenigd Koninkrijk kwam een generatie aan het woord, die zooniet hadr hooger dan toch haar middelbaar onderwijs in den Franschen tijd genoten had; een generatie, die alleen het Vlaamsch verlear had, maar daarbij, uit oppositiegeest tegen «den Hollander» onwillig was om het aan te leeren. Aan haar vertegenwoordigers, door opvoeding en afkomst aangewezen op de verantwoordelijke plaatsen in de administratie en de justitie, sneden de taalbesluiten den pas af tot de hoogere staatspolitiek en het zou overdreven zijn te beweren dat de omwenteling van 1830 haar oorsprong vindt in de taalkwestie; maar het valt m. i. niet te betwijfelen dat de bereidwillige medewerking van de burgerij, grootendeels te verklaren is door den wrok tegen de taalpolitiek van Koning Willem.

Bijzonder fel hebben de advocaten tegen de taalbesluiten geageerd. Het sein tot het offensief werd gegeven in November 1822, vlak voor de toepassing dus van het taalverbod. Het kwam uit Gent. 21 advocaten stuurden een Fransche petitie aan den koning, waarin zij aandrongen op het tijdelijk intrekken van het Besluit van 15 September 1819, totdat de wetboeken in het Nederlandsch zouden gesteld zijn. Zij kenden die taal nog niet voldoende — uitdrukkelijk maakten zij gewag van hun ijver om die aan te leeren — vermits zij al hun studies in het Fransch gedaan hadden. Van Maanen werd door den Koning op dit rekwest gehoord. In een scherp rapport gaf hij lucht aan zijn verontwaardiging. «De redekaveling» van die heeren vond hij even «ongerijmd» als het verzoek zelf «ongepast». Het geheele stuk, schreef hij, draagt het kenmerk van een verregaand eigenbelang; het lokte hem de woorden kwade trouw, geest van tegenkanting, gemakswil, baatzuchtige individuen uit de pen. De advocaten moesten weten dat de taalbesluiten niet in hun belang, maar in dat der ingezetenen uitgevaardigd werden. Kennen zij het Vlaamsch niet, dan is het hun schuld: zij hebben hun moedertaal verwaarloosd (want zij zijn meestal geboren Vlamingen) en van den tijd die hun vanaf 15 September 1819 gegund werd, hebben zij geen gebruik gemaakt. Natuurlijk was Van Maanen's advies afwijzend. Maar de Minister wilde het fijne van de zaak weten: Wie zijn die advocaten? vroeg hij aan den Gouverneur van Oost-Vlaanderen. Uit de berichten van den Gouverneur vernemen wij nu dat van de 21 petitionarissen er slechts één was die beter Fransch dan Vlaamsch kende. Zeven kenden beter Vlaamsch dan Fransch (van vier wordt zelfs gezegd dat zij het Fransch zeer slecht spreken); de overige dertien kenden de twee talen. De Gouverneur had zin voor humor. Om de afwijzende beslissing van den koning kenbaar te maken, had hij opzettelijk twee advocaten ontboden die zeer slecht Fransch spraken. «C'était jeter un ridicule naturel sur leur conduite», schreef hij aan Van Maanen. «Ce qu'ils n'ont pas senti.»

Het verzet van de Brusselsche advocaten kwam eerst einde 1823 los. Vijf advocaten (A. Gendebien, A. Joly, C. Blagnies, I. Plaisant en L. Dereine) stuurden, in naam van hun confraters die in het zelfde geval als zij verkeerden, een verzoekschrift aan den koning. Intrekken van het taalbesluit van 15 September 1819 vroegen zij niet, alleen een uitzonderingsmaatregel waardoor het hun gegund zou zijn in hun memoriën en pleidooien voorloopig van het Fransch gebruik te maken. Als argumenten haalden zij o.m. aan dat zij hun studies in het Fransch gedaan hadden en door het uitsluitend gebruik van de landstaal erg in hun welvaart getroffen waren. Op dit rekwest werd door den koning ingegaan (Januari 1824). Van Maanen had inderdaad een gunstig verslag uitgebracht. Hij had vooral oog gehad voor de omstandigheid dat enkele Brusselsche advocaten zich wegens hun gebrek aan kennis van de landstaal, werkelijk van de uitoefening van hun ambt hadden moeten onthouden. Daarom stelde hij aan den koning voor tijdelijk de gevraagde gunstmaatregel toe te staan aan advocaten die 1° te Brussel hun ambt uitoefenden, 2° zich werkelijk in 1823, wegens hun taalontkenden, van het pleiten onthouden hadden, 3° Nederlanders waren of behoorlijk genaturaliseerd, 4° na volbrachten leerij, stage inbegrepen, tenminste vijf jaar praktijk hadden (m.a.w. advocaten die

vóór 1816 hun eindexamen verworven hadden). Aldus kwamen in Februari 1824 slechts 14 advocaten in aanmerking om tot het einde van 1825, in hun memoriën en pleidooien van het Fransch te mogen gebruik maken. Het blijkt niet dat zij van die twee jaar gebruik hebben gemaakt om het Nederlandsch te leeren. Althans in November 1826 stuurden zij den koning een vraag om verlening van het gunsternij. Het werd hun toegestaan tot einde 1827. In November 1827 nieuw rekwest van de Brusselsche advocaten. In December nieuwe toevoging van den koning: Fransche memoriën en pleidooien zouden van de Brusselsche advocaten geduld worden tot het tijdstip van toepassing van de wet op de rechterlijke organisatie. Die wet werd feitelijk vóór 1830 niet toegepast.

Het was te voorzien dat ook andere advocaten, die niet aan de door Van Maanen gestelde voorwaarden voldeden, het mogelijke zouden doen om onder toepassing van den gunstmaatregel te vallen. Dit is dan ook gebeurd. Van 1824 tot einde 1828 kwamen een dertigtal verzoeken op de Staatssecretarie binnen. Maar Van Maanen zette zich schrap. Door de uitzonderingen zonder ernstige redenen te vermeerdere, vreesde hij de strenge uitvoering van de taalbesluiten ondermijnd te zien. Al die verzoeken werden dan ook, op zijn advies, door den koning van de hand gewezen.

In 1829 nam het protest van de Brusselsche advocaten groote vormen aan. Blijkbaar onder invloed van de petitionnementbeweging, die in dezen tijd over geheel het Zuiden gevoerd werd en waarbij duizenden handteekeningen (en kruisjes) van Vlaamsche boeren en werklieden «tegen het Hollandsch» ingezameld werden. (Eli jaar later, in 1840, zou het Vlaamsch petitionnement 100.000 handteekeningen «voor het Vlaamsch» krijgen.) In de maanden Juni en Juli regende het opnieuw petitjes van advocaten op de Staatssecretarie. Een collectief verzoekschrift om taalvrijheid in rechterlijke zaken was door niet minder dan 93 advocaten bij de Brusselsche balie ondertekend. Onder de ondertekenaars treffen wij aan: J. B. Kockaert, Stokhouder, Nicolai, J. Deirenne, A. Gendebien, Ch. de Bavay, E. Defacqz, I. Plaisant, Ch. Blagnies, Barbanson, Barthélemy, S. Van de Weyer, G. Alard en andere namen die later in de Belgische juristenwereld bekend zijn. Van Maanen werd natuurlijk door den koning gehoord. Zijn advies was: alle verzoeken om taalvrijheid in rechterlijke zaken afwijzen. De minister vreesde den slechten invloed van de advocaten, die samen met de dagbaldschrijvers, alles in het werk stelden om het gezag te ondermijnen. Zij verlangden wel niet onmiddellijk de Fransche overheersching, schrijft hij, maar zijn «doordrongen van Fransche (versta liberale) beginselen, welke zij aan het volk zoeken smakelijk te maken, tegelijkertijd dat zij zich beijveren om haat tegen wat Hollandsch is in te boezemen». Welnu, taalvrijheid was voor hen het voornaamste middel om dit doel te bereiken. Wordt het gebruik der talen in rechterlijke zaken vrij gelaten dan zullen de advocaten, door den invloed welken zij zoo gemakkelijk op hun cliënten uitoefenen, het wel gedaan krijgen dat «welhaast geene andere dan de Fransche taal in de pleitzaal zal gehoord worden». Zij rekenen daarbij op de vooringenomenheid van de hoogere standen met al wat Fransch is.

Wij weten reeds uit het voorgaande dat Van Maanen's advies door den koning niet gevolgd werd; 28 Augustus werd inderdaad het taalverbod gedeeltelijk getemperd. En 4 Juni 1830 werd, op aanraden van den toenmaligen minister van Binnenlandsche Zaken, du Bily De La Coste, wiens benoeming als een toegeving aan de oppositie bedoeld was, het taalgebruik in rechterlijke zaken volledig vrij verklaard. (Toen De La Coste nog Gouverneur van Antwerpen was, schreef G. Bergmann, de pleegvader van J. F. Willems en ijerig voorstander van het officieel gebruik van het Nederlandsch, van hem: «Bij den Gouverneur is de kwaliteit van Franschman een titel die alle andere overtreft.»)

Wie het K.B. van 4 Juni 1830 naar waarde wil beoordeelen, moet rekening houden met deze twee gegevens: dat het K. B. van 15 September 1819 bedoeld was als een beschermende maatregel tegen het indringen van het Fransch; en dat de strijd voor de taalvrijheid feitelijk voor niets anders gevoerd werd dan voor het vrije gebruik van het Fransch. Dit in acht genomen kan men het opgeven van den taalzwang moeilijk anders bestempelen dan als een prijsgeven van de Vlaamsche gewesten aan de verfransching.

A. D. J.
(«De Morgenpost», 22-12-33.)

CURIOSA

Vóór enkele dagen werd ons een gedrukt rondschrijven onder oogen gebracht, uitgaande van de Rechtbank van Koophandel te Gent en waarin aan de crediteuren van een faillissement werd kond gedaan, dat de betwistingen nopens hun verklaring van schuldvordering vastgesteld waren op een, in het schrijven vermeld, datum. Dit schrijven schijnt een door de Curatoren algemeen gebruikte formulier te zijn. Wij kunnen niet nalaten, tot stichting van onze lezers en tot beschaming van dezen, die voor dergelijke moordaanlagen op onze Nederlandsche taal aansprakelijk moeten gesteld worden, het factum integraal over te drukken:

Tribunal de Commerce
de Gand
Gand, le.....

M.

Ik heb de eer U bij deze te berichten, overeenkomstig met het art. 500 der Wet van 18 April 1851, dat de goedvind dien gij verklaart hebt bij de faling van ..... niet is aangenomen geweest.

Volgens het faillietverklarend vonnis is de betwisting uwer verklaring vastgesteld op ..... om 9 1/2 ure, ter gehoorzaam van de Koophandels-Rechtbank van Gent.

Ik verzoek U daar 't zij in persoon, 't zij door eenen volmacht hebbenden te verschijnen.

Deze brief dient als dagvaard (sic.) voor de Rechtbank.

De Curator,

Wij vragen ons in gemoede af, welke de indruk is, die onze Vlaamsche handelaars moeten krijgen over het cultuurpeil aan onze Rechtbanken, wanneer hun dergelijke stukken worden toegestuurd.